

UNIVERSITI TEKNOLOGI MARA CAWANGAN JOHOR

KAMPUS SEGAMAT

**TRANSKRIP TEMUBUAL BERSAMA RAMLAH BINTI RAM:
DIARI PERJALANAN HIDUP SEORANG PENYANYI VETERAN
DI MALAYSIA**

NOR ANISSA BINTI HISHAM

(2020885102)

ZETTY NATASHA BINTI MUNSI

(2020885208)

FAKULTI PENGURUSAN MAKLUMAT

SEMESTER OKTOBER 21 – FEBRUARI 22

TABLE OF CONTENT/ ISI KANDUNGAN

No.	Isi Kandungan	Muka Surat
Roman	Abstrak	vi - vii
Numeral	Penghargaan	viii
	Senarai Abreviasi	ix
	Senarai Singakatan	x
	Rujukan Kata	xi - xiii
1.0	Biodata Temubual	1 - 3
	1.1 Penemubual Pertama	
	1.2 Penemubual Kedua	
2.0	Biodata Tokoh	4 - 6
	2.1 Biodata Tokoh	
3.0	Sejarah Lisan	7 - 8
	3.1 Pengenalan	8
	3.2 Objektif Sejarah Lisan	10
	3.3 Kepentingan Sejarah Lisan	11 - 12
4.0	Kajian literatur	13 - 17
	4.1 Topik 1	
	4.1.1 Latar Belakang Industri Muzik di Malaysia	
	4.2 Topik 2	
	4.2.1 Muzik Dalam Industri	
	4.3 Topik 3	
	4.3.1 Industri Muzik di Malaysia	
5.0	Transkrip temubual bersama tokoh	18 - 90
6.0	Log temubual	91 - 97
7.0	Ralat	98 - 99
8.0	Glosari	100 - 102
9.0	Index	103 - 105
10.0	Bibliografi	106 - 108

11.0	Lampiran	110 - 133
	11.1 Biografi Tokoh	
	11.2 Surat Perjanjian	
	11.3 Senarai Soalan	
	11.4 Senarai Soalan	
	11.5 Diari Penyelidikan	
	11.6 Gambar, Sijil- sijil dan bahan lain yang berkaitan	

ROMAN NUMERALS

ABSTRAK

Pengalaman Ramlah Binti Ram seorang yang masih mewarisi bakat nyanyiannya diceritakan dalam transkrip ini. Ramai masyarakat dalam budaya masa kini khususnya generasi muda tidak menyedari kewujudan artis veteran yang turut berbakti dan berjasa kepada negara. Projek sejarah lisan ini bukan sahaja menyentuh latar belakang salah seorang tokoh yang diwarisi dan masih aktif sehingga kini, malah ia turut berkongsi pengalamannya sepanjang menyertai industri seni Malaysia yang semakin berkembang. Bermula dengan hari-hari awalnya dalam industri nyanyian, penyelidikan ini juga mengenai penglibatan tokoh dalam industri, pencapaiannya, pengalaman pahit dan manis, perspektifnya tentang perbezaan antara dahulu dan sekarang, penglibatannya dalam industri, album dan lagu dia telah menghasilkan dan menyanyi, sumbangannya, dan harapannya terhadap isu-isu berkaitan industri seni nyanyian. Penyelidikan ini bukan sahaja berdasarkan Ramlah Ram, tetapi juga berdasarkan dari pelbagai sumber lain bagi menentukan tahap persamaan dan perbezaan dalam penyelidikan. Akibat kajian adalah terutamanya untuk penyelidik, pelajar, dan orang awam. Adalah dihasratkan agar masyarakat luar khususnya generasi kini akan mengetahui lebih lanjut mengenai industri seni nyanyian dan artis veteran di Malaysia hasil daripada projek sejarah lisan ini.

KATA KUNCI

Latar Belakang, Industri seni, Sejarah lisan, Temubual, Artis veteran,

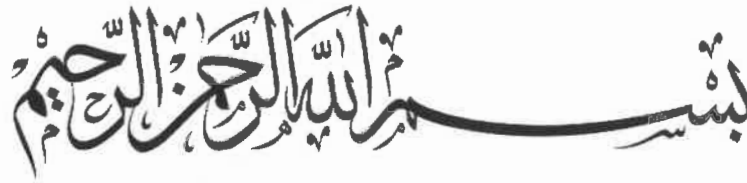
ABSTRACT

The experience of Ramlah Binti Ram, a person who still inherited her singing talent, is described in this transcript. Many people in today's culture, particularly the younger generations, are unaware of the existence of senior artists who have also given a great deal and contributed to the country. This oral history project will not only touch on the background of one of the figures who has inherited and is still active today, but it will also share her experiences while participating in Malaysia's growing art industry. Starting with her early days in the singing industry, this type of research into the figure's involvement in the industry, her accomplishments, bitter and sweet experiences, her perspectives on the differences between then and now, her involvement in the industry, albums and songs has produced and sung, her contributions, and her hopes on issues concerning the singing art industry. This research is based not only on Ramlah Ram, but also on a variety of other sources in order to determine the level of parallels and differences in the research. The study's consequences are primarily for researchers, students, and the general public. It is intended that the outside community, particularly the current generation, will learn more about the singing industry and senior musicians in Malaysia as a result of this oral history project.

KEYWORDS

Background, Art industry, Oral history, Interviews, Veteran artists

PENGHARGAAN

"Segala puji bagi Allah S.W.T"

Assalamualaikum dan salam sejahtera kami ucapkan. Terutama sekali, kami ingin mengucapkan rasa syukur kepada Allah S.W.T kerana di atas limpah dan kurniaNya dan telah memberikan kami kesempatan untuk menyiapkan tugas yang telah diamanahkan kepada kami dan berjaya menempuh segala cabaran dan rintangan yang ada. Dengan ini juga, kami ingin mengucapkan jutaan terima kasih pada pensyarah yang hebat iaitu Puan Siti Noorsiah Binti Jamaludin selaku pensyarah kami untuk subjek IMR604 kerana banyak bersabar, bimbingan, dan memberikan sokongan sepenuhnya kepada kami dan memberi tunjuk ajar yang baik sepanjang tugas ini dilakukan.

Dengan segala nasihat yang beliau berikan juga telah memberikan kami kesedaran untuk menjadi pelajar yang berdikari dan menjadi seorang peyelidik yang baik. Tidak lupa juga jutaan terima kasih kami ucapkan kepada Puan Ramlah Ram kerana sudi memberikan kerjasama yang baik kepada kami sepanjang proses penyelidikan ini dijalankan. Begitu juga, semangat yang kami perolehi untuk terus berjuang antara kami berdua amatlah bermakna dan kami juga berharap markah yang kami akan perolehi ketanding dengan apa yang telah kami usahakan.

Sekian, terima kasih.

Seikhlas hati daripada,

Nor Anissa Binti Hisham (2020885102)

Zetty Natasha Binti Munsu (2020885208)

SENARAI ABREVIASI

SINGKATAN	MAKSUD
RTM	Rancangan Televisyen Malaysia
PKP	Perintah Kawalan Pergerakan
SPM	Sijil Pelajaran Malaysia
TV	Televisyen
IG	Instagram
MC	Master Ceremony
RAP	Rapping
PMC	Pacific Muzik Cooperation
NWP	Nawab Production

SENARAI SINGKATAN

SINGKATAN		MAKSUD	
NAH		Nor Anissa Hisham	
ZNM		Zetty Natasha Munsir	
RR		Ramlah Ram	

RUJUKAN KATA

Ambik	Ambil
Jugak	Juga
Diorang	Mereka
Ni	Ini
Tu	Itu
Korang	Kamu semua
Lepastu	Selepas itu
Centu	Macam itu
Dah	Sudah
Pastu	Selepas itu
Takpe	Tidak mengapa
Kite	Kita
Saje	Sahaja
Je	Sahaja
Tak	Tidak
Nak	Hendak
Kat	Dekat
Mintak	Minta
Tu	Itu
Saye	Saya
Kecik - kecik	Kecil - kecil
Takde	Tiada
Bende -bende	Benda - benda
Suke	Suka
Kot	Agaknya
Cite - cite	Cita- cita
Masatu	Masa itu
Skola	Sekolah
Citekan	Ceritakan

Kire	Kira
Sikit	Sedikit
Mule	Mula
Bawak	Bawa
Taknak	Tidak mahu
Pulak	Pula
Pasal	Mengenai
Bagikan	Bahagikan
Ko	Kamu
Abis	Habis
Situ	Sana
Takkan	Tidak akan
Bendetu	Benda itu
Bagitau	Bagi tahu
Taruk	Letak
Nyorok	Sembunyi
Jugak	Juga
Pepaling	Paling - paling
Kekadang	Kadang - kadang
Kasi	Beri
Haah	Ya/ Betul
Berpikir	Berfikir
Kawin	Kahwin
Cemana	Macam- mana
Sorang	Seorang
Kasi	Beri
Besok	Esok
Tu	Itu
Tulah	Itulah
Anokan	Buatkan

Kejap	Sebentar/ sekejap
Selamani	Selama ini

BIODATA TEMUBUAL

1.0 BIODATA TEMUBUAL

1.1 Penemubual Pertama

Nor Anissa Binti Hisham

Nama Penuh:	Nor Anissa Binti Hisham
Tarikh Lahir:	2 Disember 1999
Alamat Surat – Menyurat:	No. 10, Jalan Berlian 4, Taman Daiman Jaya, 81900 Kota Tinggi, Johor.
Nama Universiti:	Universiti Teknologi MARA (UiTM) Cawangan Johor, Kampus Segamat
Kursus:	Ijazah Sarjana Muda Pengurusan Rekod (Kepujian) (IM246)
No. Matrik & Bahagian:	2020885102 (Semester 5)
No. Telefon:	013-7180638
E-mel:	noranissa.nah@gmail.com

1.2 Penemubual Kedua

Zetty Natasha Binti Munsu

Nama Penuh:	Zetty Natasha Binti Munsu
Tarikh Lahir:	20 Disember 1999
Alamat Surat – Menyurat:	No 16, Jalan Cili 6, 24/28F, Seksyen 24, Shah Alam, Selangor.
Nama Universiti:	Universiti Teknologi MARA (UiTM) Cawangan Johor, Kampus Segamat
Kursus:	Ijazah Sarjana Muda Pengurusan Rekod (Kepujian) (IM246)
No. Matrik & Bahagian:	2020885208 (Semester 5)
No. Telefon:	011-10090332
E-mel:	Zettymunsi99@gmail.com

BIODATA TOKOH

2.0 BIODATA TOKOH

2.1 Biodata Tokoh

Ramlah Binti Ram (Penyanyi Veteran)

Nama Penuh:	Ramlah Binti Ram
Nama Samaran:	Ramlah Ram
Jantina:	Perempuan
Bangsa & Agama:	• Melayu • Islam
Tarikh Lahir:	19 Februari 1965
Umur:	56 Tahun
Tempat Lahir:	Kampung Kersang Muar, Johor.
Tempat Tinggal:	Kuala Lumpur
Alamat Surat – Menyurat:	No 3, Jalan 13, Taman Sri Jelok, 43000 Kajang, Selangor.
Taraf Pendidikan:	Peringkat Sekolah Menengah
Profesion:	• Penyanyi • Duta produk

	• Penjual produk
Tahun Bergiat Aktif Dalam Bidang Nyanyian:	1985 - kini
Taraf Perkahwinan:	Janda

SEJARAH LISAN

3.0 SEJARAH LISAN

Pendemokrasian sejarah dicapai bukan sahaja melalui anjakan paradigma, tetapi juga melalui pendekatan kepada proses pembinaan semula dan sejarah dekolonisasi, dengan tujuan sejarawan menghasilkan "sejarah sebagaimana adanya." Akibatnya, sejarah lisan, sebagai kaedah tertua dalam disiplin sejarah yang dicipta oleh Herodotus dan dipopularkan oleh Allan Nevins, diletakkan dalam kerangka sejarah pada abad kedua puluh satu. Hasrat itu telah dibangkitkan oleh ahli sejarah era Pascamoden sejak abad ke-5 kerana potensinya untuk saya mendokumentasikan fakta baru, seterusnya mengesahkan, dan seterusnya membetulkan fakta sejarah yang telah ditetapkan. Seperti yang kita semua ketahui, dalam masyarakat hari ini, muzik telah menjadi sumber hiburan harian. Sejak zaman Yunani, muzik telah dianggap sebagai bentuk asas ekspresi sosial dalam kehidupan manusia. Melodi juga tidak lari dalam konteks muzik kerana apabila kedua-duanya digabungkan, ia membentuk satu aspek komunikasi dengan tenaga. Menurut Prof. Dr. Mohamed Ghouse Nasuruddin (2003), Pada tahun 1870-an, ahli perniagaan India memperkenalkan golongan bangsawan ke Pulau Pinang, yang dibawa masuk oleh The East India Company. Kebangkitan mereka juga dilihat telah membawa kepada era baharu muzik popular Malaysia, dengan pemuzik bangsawan menjadi perintis dalam mempopularkan muzik yang menggabungkan sebahagian daripada tradisi Malaysia.

Seterusnya, muzik telah mula masuk ke dalam industri penyiaran bermula pada tahun 1970 dimana seorang jurutera elektrik Kerajaan Johor berbangsa Inggeris bernama A.L.Birch membawa masuk set radio yang pertama ke negara ini. Kemudian, Persatuan Wireless Johor mula ditubuhkan dan disiarkan melalui keombang 300 meter. Menurut seorang penulis artikel iaitu Mohd Helmi Irwadi Mohd Nor (2019), barisan selebriti ketika era 1960-an hingga 1990-an diakui memiliki lebih ramai peminat berbanding artis zaman milenium berikutan goongan itu memiliki kuwaiti nyanyian dan akonan yang amat bagus. Tambahan pula, menurut Mohd Azrul Asrul bahawa artis lama memiliki kualiti suara yang lebih bertenaga, sebaliknya artis baharu hanya menampilkan wajah manis tetapi nyanyian tidak seindah lagu yang dihasilkan. Aspek pertama yang diterima oleh deria pendengaran ketika mendengar lagu, menurut Mark dalam Mohd Hafiz Iskiak (2005), ialah melodi. Dalam sebuah lagu, melodi monofonik sangat ketara. Sesuai dengan frasa haluket, keindahan melodi memberi impak kepada sesebuah lagu menjadi

indah dan sedap didengar. 'Melodi' ditawarkan dengan pantas sebagai kriteria utama dalam usaha menilai kualiti sesebuah karya muzik.

3.1 PENGENALAN

Tujuan kajian ini dijalankan adalah untuk mengenal pasti kesahihan suatu maklumat mengenai artis veteran di Malaysia pilihan setia pelajar. Seperti yang kita telah ketahui, sesetengah maklumat mungkin tidak sah dan ianya hanya menjadi rekaan semata-mata. Disamping itu, dunia pada zaman kini semakin maju dan lebih terdedah dengan pelbagai kecanggihan teknologi. Maka dengan itu, akan lebih banyak manusia yang bertungkus lumus untuk menyebarkan berita dan maklumat- maklumat palsu bagi meraih perhatian lebih dari pihak pengguna media sosial. Dengan adanya kajian seperti ini dijalankan, kami juga dapat mengetahui kebenaran maklumat yang kami cari tentang artis veteran tersebut dan mengupas serba sedikit tentangnya.

Oleh hal yang demikian, kami akan menemu ramah artis veteran Malaysia pilihan kami iaitu Puan Ramlah Ram untuk bekerjasama menjayakan projek ini. Ramlah Ram adalah salah seorang penyanyi yang telah lama menceburkan diri dalam industri muzik di Malaysia. Beliau mula melibatkan dirinya dalam bidang nyanyian sejak dari tahun 1985. Beliau juga telah memberikan sumbangan yang besar dalam industri muzik Malaysia dengan menghasilkan dan menyanyikan lagu-lagu yang popular. Disamping itu, di dalam era globalisasi kini juga perubahan jenis muzik semakin berubah- ubah mengikuti perubahan zaman. Jadinya, antara tujuan kajian ini dijalankan adalah untuk mengenang kembali dan mengimbau jasa-jasa artis veteran seperti Ramlah Ram. sumbangan yang beliau berikan pada negara amatlah besar.

3.2 OBJEKTIF SEJARAH LISAN

Sejarah lisan merupakan satu cara untuk merakam ingatan seseorang melalui temu bual. Tokoh terpilih ialah mereka yang boleh memberikan maklumat sejarah berdasarkan penglibatan dan pengalaman peribadi mereka, atau kerana hubungan langsung dengan watak, masa atau peristiwa tertentu. Selepas maklumat daripada temu bual disalin, ia disemak dan ditaip sebelum digunakan sebagai bahan pengajaran dan kajian. Antara tujuan utama yang amat dititik beratkan dalam kajian ini ialah: -

1. Untuk mengetahui lebih mendalam mengenai latar belakang beliau dan sejarah kehidupannya sepanjang menjadi seorang penyanyi terkenal di Malaysia.
2. Untuk dijadikan sebagai idola dan dijadikan panduan bagi anak muda yang baru menceburkan diri dalam industri muzik.
3. Untuk menghuraikan dan mengupas kejayaan, sumbangan dan pencapaian beliau dalam industri hiburan di Malaysia.

3.3 KEPENTINGAN SEJARAH LISAN

Terdapat beberapa kepentingan dan sumbangan ketika menjalankan kajian mengenai latar belakang kehidupan artis veteran Malaysia pilihan kami iaitu Puan Ramlah Ram. Antara beberapa kepentingan yang kami peroleh melalui kajian ini ialah dapat mendedahkan kepada masyarakat mengenai latar belakang serta perjalanan kehidupan Puan Ramlah Ram sebelum dan selepas menceburi industri muzik di Malaysia. Hal ini kerana masyarakat atau orang muda masa kini kurang pendedahan mengenai artis veteran yang telah membanggakan negara dengan suaranya yang lantang pada suatu ketika dahulu.

- Individu

Antara kepentingan sejarah lisan yang dapat kita perolehi melalui kajian yang dilakukan ini adalah kita dapat mengenali tokoh artis veteran tersebut dengan lebih baik mengenai latar belakang kehidupannya serta perjalanan hidup beliau sepanjang bergelar seorang artis di dalam industri muzik Malaysia. Selain itu, kita boleh mendengar pengalaman hidup yang pernah beliau lalui sepanjang menjadi seorang insan dan sebagai seorang penyanyi, dan boleh dijadikan sebagai pengajaran kepada semua orang. Di samping itu, antara kepentingan lain yang boleh diperolehi melalui kajian yang dilakukan ini adalah kita dapat memperoleh maklumat yang dikongsikan oleh beliau, dan dipercayai serta memelihara maklumat yang berkaitan mengenai tokoh tersebut untuk kegunaan pada masa akan datang.

- Masyarakat

Dengan adanya kajian yang dilakukan ini, ianya boleh dijadikan sebagai bahan rujukan yang sahih kepada penyelidik-penyelidik yang lain. Selain itu, sumber bacaan atau ilmu seperti ini amatlah memainkan peranan yang penting agar setiap analisis dan kajian yang dilakukan dapat memberikan manfaat kepada masyarakat atau penyelidik lain pada masa akan datang. Disamping itu, masyarakat juga dapat mengetahui serba sedikit mengenai industri muzik dan mengenai sesetengah artis- artis veteran yang telah memberikan sumbangan besar pada negara. Selain itu, didapati juga kesukaran dalam mencari maklumat tentang sesetengah artis veteran kerana kurangnya runkaian tentang beberapa

fakta mengenai artis veteran tersebut. Dengan itu, kajian yang kami jalankan dapat sedikit sebanyak membantu dalam mengungsikan fakta yang diceritakan oleh artis veteran pilihan kami.

- Negara

Kajian yang dijalankan oleh penyelidik ini membuktikan bahawa tokoh artis veteran juga telah memberikan sumbangan dalam bidang nyanyian dan industri muzik Malaysia, dan menjadikan reputasi industri muzik Malaysia hingga ke taraf yang lebih besar iaitu ke antarabangsa. Selain itu, tokoh artis veteran pilihan kami ini merupakan salah satu artis veteran yang masih aktif sehingga kini. Terdapat beberapa lagu-lagu yang dinyanyikan oleh beliau yang mendapat sambutan hangat oleh orang ramai, antaranya lagu “Kau Kunci Cintaku (Dalam Hatimu)” dan “Cintaku Hanyut Di Lautan Sepi” (1989). Hal ini telah membuktikan bahawa industri muzik Malaysia berkembang dengan maju dengan mempunyai artis-artis Malaysia yang berbakat dalam bidang mereka masing-masing. Dengan adanya kajian yang dijalankan ini, ia dapat mendedahkan kepada orang ramai mengenai perjalanan kehidupannya dan kejayaan beliau sebagai artis veteran yang berjaya sehingga kini supaya dapat dijadikan inspirasi serta pengajaran yang baik kepada anak muda masa kini.

KAJIAN LITERATUR

4.0 KAJIAN LITERATUR

4.1 TOPIK 1

4.1.1 *Latar Belakang Industri Muzik di Malaysia*

Menurut Prof. Dr. Mohamed Ghouse Nasuruddin (2003), pada akhir 1870-an, golongan bangsawan mula tiba di Pulau Pinang dan Syarikat Hindia Timur, sebuah syarikat perdagangan India, membawa masuk golongan bangsawan. Pengaruh filem Parsi atau Mendu dianggap telah mempengaruhi kebangkitan golongan bangsawan. Apabila pemuzik bangsawan menjadi perintis dalam mempopularkan muzik dengan gabungan komponen budaya Malaysia, kehadiran golongan bangsawan turut membawa bersama muzik popular Malaysia. Seorang guru ikon dan aktiviti dalam teater kontemporari di Malaysia iaitu Krishen Jit, berpendapat bahawa drama/teater prasejarah dan bangsawan telah wujud lama sebelum Malaysia mencapai kemerdekaan dan merupakan teater pertama negara. Tambahan beliau lagi, drama dan teater seperti ini menceritakan tingkat kemegahan Kerajaan Melayu, serta tokoh dan watak penting dalam sejarah Melayu. Manakala muzik dalam industri penyiaran pula, A.L.Birch (1921), iaitu pakar elektrik Kerajaan Johor Inggeris, beliau telah memperkenalkan set radio pertama negara pada tahun 1921. Beliau kemudiannya mengasaskan Persatuan Tanpa Wayar Johor dan mula menyiarkan gelombang 300 meter. Ini diikuti dengan penubuhan pertubuhan serupa di Pulau Pinang dan Kuala Lumpur, serta Persatuan Tanpa Wayar Malaya. Oleh hal yang demikian, media radio di Malaysia mula memainkan peranan yang penting dalam perkembangan industri muzik Meayu sejak dari tahun 1950-an.

Menurut penulis, semua studio rakaman pada tahun 1960-an menggunakan peralatan rakaman analog dengan kaset rakaman dua inci dan pengadun saluran satu hingga dua belas. Pada 1970-an, pengadun 16 saluran menjadi popular, dan pada 1980-an, rekod peralatan studio menjadi lebih canggih, sehingga hampir semua rakaman komersial kini direkodkan dalam format digital. Malaysia mula mengejar mana-mana negara perindustrian menggunakan teknik dan teknologi rakaman ini. Tambahan lagi, industri muzik dibahagikan kepada dua bahagian: Bahagian Pengeluaran dan Bahagian Pengeluaran, serta Bahagian Sokongan. Firma rakaman dan penghibur dikumpulkan kepada dua kumpulan yang lebih kecil dalam Bahagian Pengeluaran dan Pengeluaran. Bahagian Sokongan merangkumi pelbagai agensi pengedaran dan sokongan muzik,

seperti industri filem, stesen radio dan televisyen, wartawan, penganjur konsert, pengurus acara, dan penyedia infrastruktur untuk pementasan muzik, seperti peralatan audio, pentas dan pencahayaan.

4.2 TOPIK 2

4.2.1 *Muzik Dalam Industri*

Menurut M.M. Shariff, orang Arab pernah mengeksport muzik, sains tulen, dan sains lain ke Eropah, Greece, dan seluruh Asia Timur pada masa lalu (1966). Menurut beliau juga, orang arab mendefinisikan muzik sebagai *"art that the best minds in Islam believed might be enlightened and ennobled by intellect, and then decorate and reinforce thought, and thus be understood and felt"*. Mengikut kajian Asiah Sarji, radio telah dicipta pada awal kurun ke 20 dan muzik telah dijadikan sebagai bahan ujian bagi menyemarakkan dan membantu sebagai medium yang mengeluarkan bunyi di negara- negara Barat dan di Malaysia juga (1996). Tambahan beliau lagi, muzik adalah salah satu unsur bagi komunikasi kerana terdapat empat unsur asas dan ianya terdiri daripada sumber, mesej, saluran dan penerima. Seperti yang dinyatakan, sesuatu mesej disalurkan kerana penghantar ingin mengongsikan tentang perasaan dan idea kepada penerima dan ia juga mengandungi simbol verbal dan bukan verbal. Disamping itu, unsur verbal merupakan perkataan atau bahasa yang boleh dijadikan sebagai konkrit mahupun abstrak manakala bukan verbal ialah sesuatu yang wujud kerana air muka, pergerakan badan, suara, penampilan diri dan nada. Seni dan budaya sesebuah masyarakat boleh berkembang dengan adanya kewujudan muzik kerana ia boleh menggerakkan aktiviti ekonomi yang membolehkan membangunkan negara. Tambahan pula, muzik adalah salah satu industri yang boleh memajukan negara kerana ianya mempunyai unsur hiburan yang memberikan inspirasi pada masyarakat (Saodah: 2004)

Seperti yang kita ketahui, menurut Coloma bahawa muzik juga mampu memberikan kesan pada seseorang dari segi emosi kerana ianya mampu memberikan rasa ketenangan, mempunyai kaitan dalam perniagaan dan jalinan dalam perhubungan (2005). Ia juga mampu menggambarkan dan menjadi sebahagian dari kisah dan perasaan kehidupan seseorang, melambangk sesuatu budaya, bangsa dan agama. Menurut penulis iaitu NorShafawati Saari, bahasa muzik juga mampu menyatukan dan mendekatkan masyarakat terutamanya golongan

remaja kerana ianya mempunyai unsur seni dan budaya yang menjadi kegemaran ramai pihak. Di Malaysia, tidak dapat dipisahkan antara masyarakat dan muzik sejak wujudnya etnik dan masyarakat di negara kita kerana ianya telah menjadi sebahagian daripada kehidupan harian. Menurut beliau lagi, beberapa wartawan dan penyelidik, sedang menyiasat strategi kawalan untuk mesej media dan penghantarannya. Profesional media dan pengguna menganggap media sebagai mempunyai keupayaan untuk menyampaikan mesej. Oleh hal yang demikian, kuasa media di mata masyarakat, semakin bertambah (Lent: 1983)

4.3 TOPIK 3

4.3.1 Industri Muzik Di Malaysia

Menurut Asiah Sarji (1996), muzik telah menjadi sebahagian daripada seni dalam budaya masyarakat berbilang etnik dan bangsa di Malaysia. Ianya mampu membangunkan industri media di Malaysia kerana muzik tidak boleh dipisahkan di dalam kehidupan masyarakat. Tambahan lagi, muzik merupakan unsur pertama kandungan siaran sejak radio diperkenalkan dan pelbagai jenis muzik dan bahasa juga telah disiarkan apabila radio mula mempergunakan berbagai bahasa untuk khalayak pelbagai etnik. Ia mula berkembang menjadi Orkestra Radio Malaya, sejak tahun 50-an lagi apabila muzik Radio Malaysia diwujudkan. Pentadbiran Tentera Jepun menggalakkan usaha merakam aktiviti di atas piring hitam untuk perkembangan seni muzik di Malaysia. Kementerian Kebudayaan, Kesenian & Warisan Malaysia (KEKWA), yang kini diiktiraf sebagai Kementerian Penerangan, Komunikasi & Kebudayaan (KPKK), berkata industri muzik tidak seperti industri dan masalah lain, tidak diuruskan oleh mana-mana jabatan kerajaan. Akibatnya kementerian akan memutuskan untuk meletakkan perniagaan muzik di bawah kawalannya (KPKK: 2005).

Menurut Bernstein (2007) sekiranya industri muzik ini diuruskan secara sistematik dari segi sistem mahu pun dasarnya, ia boleh dijadikan produk pasaran yang boleh mendukung pembangunan ekonomi. Tambahan beliau lagi, Penyelidikan ini menunjukkan bahawa terdapat satu syarat yang tidak jelas mengapa negara yang mempunyai populasi yang besar mungkin mengubah pengguna muzik tidak dapat bersaing dengan negara yang mempunyai populasi atau pelanggan muzik yang jauh lebih kecil. Malaysia kini berada di tengah-tengah krisis ini dan disebabkan kegiatan cetak rompak menggunakan alat digital, kegiatan muat turun secara haram

adalah penyebab mengapa pasaran industri muzik di Asia merosot dan semakin menurun (Bernstein: 2007). Seperti yang kita ketahui, media massa merupakan aspek penting dalam keupayaan sesebuah negara untuk memodenkan dirinya. Media massa mempunyai peranan penting dalam mewujudkan rangka kerja politik yang stabil dan kukuh yang memupuk pertumbuhan sosial dan seterusnya membentuk pembangunan negara dalam pelbagai sektor. Tidak terlepas juga penggunaan media massa pada masa kini dalam proses pembangunan muzik. Menurut Lent (1983), mencadangkan bahawa media massa bukan sahaja pemacu utama pertumbuhan, tetapi ia juga memberi ruang yang besar untuk interaksi sosial sepanjang kitaran pembangunan negara. Tambahan pula, untuk pembangunan industri muzik, media massa merupakan medium penting untuk memastikan aktiviti industri terus maju, tanpa mengira jenis aktiviti, daripada pembangunan dasar kepada usaha pengiklanan dan promosi.

TRANSKRIP TEMUBUAL BERSAMA TOKOH

5.0 TRANSKRIP

ZNM & NAH: Hai assalammualaikum. (melambai tangan sambil senyum manis)

NAH: Assalammualaikum puan (memberikan senyuman). Puan apa khabar?

RR: Alhamdulillah baik (mengosokkan tangan). Mana satu namanya... mana Zetty?
(menunjukkan arah tangan)

NAH: (Menunjuk kearah Zetty)

ZNM: Saya. (memegang dada & ketawa kecil)

NAH: Okay. Saya perkenalkan diri saya (memegang dada). Nama saya Nor Anissa Binti Hisham. Puan boleh panggil saya Anis.

RR: Anis... Zetty, Anis, eh? (membetulkan tudung)

NAH & ZNM: (menganggukkan kepala) Haah Zetty, Anis.

NAH: Okay [baik] puan. Puan dah makan ke belum?

RR: Alhamdulillah dah (menganggukkan kepala). Tadi baru mandi, pastu ada meeting. __ __
__ __ (kurang jelas)

NAH: Cantiklah (memegang dada)

ZNM: (tutup mulut & ketawa kecil)

RR: ___ (kurang jelas) (meletakkan tangan di dagu)

NAH: Puan, puan penat ke? Takpe ke kite teruskan temubual ni? Boleh eh?
(menganggukkan kepala)

RR: Boleh. Boleh saja.

NAH: Alhamdulillah. *Okay* [baik] puan selesa ke kite panggil puan, puan ke?

RR: Uhh...tak kisah (menggerakkan tangan). Apa yang rasa ___ haa... *okay* [baik] je.

NAH & ZNM: *Okay* [baik].

NAH: *Okay* [baik] puan. Emm... *firstly* [pertama sekali] kite (memegang dada) saya nak terangkanlah soalan biografi ni uhh... memang emm... soalan dia macam gini lah. Dimana kite akan mulakan daripada soalan, nama puan, umur puan, tinggal kat mana. *Okay* [baik] ye puan? (menganggukkan kepala)

RR: Boleh. Boleh. Tanya je kalau rasa... kadang-kadang... nak tanya, saya jawablah (ketawa kecil)

NAH: Boleh. (ketawa kecil & menganggukkan kepala)

RR: Jawab je lah.

ZNM: *Okay* [baik] puan, *so* [jadi] *interview* [temu ramah] kalini kite akan record. Lepastu puan, kalau tak keberatan, nanti puan sharekan kami *award- award* [anugerah] yang pernah puan menang boleh ke?

RR: alamak... mana nak cari (kurang jelas) ... nanti boleh suruh... nak ambik sekarang tak boleh. Tapi kalau nanti mintak tolong apis untuk emailkanlah...

NAH: boleh boleh.

ZNM: Sebab...

RR: (kurang jelas. Gangguan teknikal) Nanti mintak tolong dia ada tak... *maybe* [mungkin] dia ada... sebab haritu ada buat program tak salah, dia ada *update* [kemas kini] *award-award* [anugerah] tu kot. *Maybe* [mungkin] die boleh *sharekan* [kongsikan], tapi nak *share* [kongsi] sekarang nak pegang tu memang...

NAH: ahh tak pe...

ZNM: sebab nanti UITM kami akan adakan event dimana kitorang akan pameran gambar- gambar, *award-award* [anugerah-anugerah] ... Ahh

RR: oooh (menganggukkan kepala)

ZNM: *Alright* [baiklah]. *Okay* [baik] puan kalau puan penat, nak rehat ke atau ke tandas, puan boleh je mencelah kami ya.

RR: (meletakkan tangan di dagu) *Okey* [baik]... *alright* [baiklah], *alright* [baiklah].

ZNM: *Okay* [baik].

NAH: Puan dah *ready* [sedia] ke?

RR: Boleh je, tanye je. (ketawa kecil) (membetulkan kedudukan)

NAH: Kita akan mulakan... ahh... perbualan ni secara *formal* [rasmi] lah sebab ada pembukaan dan penutup.

RR: *Okay* [baik]. (meletakkan tangan di dagu)

NAH: *Okay* [baik], assalammualaikum warahmatullahi wabarakatuh dan salam sejahtera. Berikut merupakan temu bual seja... sejarah lisan mengenai latar belakang dan pengalaman tokoh dalam bidang nyanyian. Bersama sama kami ialah, Puan Ramlah Binti

Ram atau dikenali sebagai Ramlah Ram yang merupakan seorang artis veteran dan Juara Bintang RTM (Rancangan Televisyen Malaysia) pada tahun 1985 di Malaysia. Rakaman ini dijalankan pada Tarikh 6 November 2021 bersamaan dengan hari Sabtu pada jam 9 malam secara online di platform google meet. Temubual ini dikendalikan oleh saya, Nor Anissa Binti Hisham dan rakan temubual saya, Zetty Natasha Binti Munsil. Kami merupakan pelajar semester 5 dalam bidang Ijazah Sarjana Muda Pengurusan Rekod di Universiti Teknologi Mara Cawangan Johor, Kampus Segamat. Dengan segala hormatnya, temubual ini dimulakan. *Okay* [baik]. Bagi memulakan sesi temubual kita pada hari ini, soalan akan diteruskan dengan bahagian pertama iaitu skop latar belakang tokoh yang akan dikendalikan oleh saya, Nor Anissa Binti Hisham. *Okay* [baik] puan, boleh puan ceritakan sedikit mengenai latar belakang puan Ramlah?

RR: (meletakkan tangan di dagu sambil memandang ke kiri dan ke kanan) *Okay* [baik]... ahh... saya dilahirkan di Muar, Johor. Ahhhh... di kampung kesang Muar, Johor. Nama kampung saya tu kampung kesang. Ahhh... lahir daripada ah... saya ada 6 adik beradik. Ada 4 lelaki dan jugak, 2 je perempuan. Dan ahh... saya memang amat... kiranya abah, ahhh... arwah abah, dan jugak ahhh... pak itam lah. Panggil pak itam lah bapak sedara (menggerakkan tangan) tu memang banyak bergiat dalam bidang senilah sebab dia ada kumpulan Ghazal dan apa ni... dan jugak ahhh ada dengan band poling. *So* [jadi] maknanya saya ni dilahirkan dalam keluarga seni lah.

ZNM: emm.... (mengangguk kepala)

NAH: *okay* [baik]. Umm... Boleh puan ceritakan sedikit apakah hobi yang puan sering lakukan dalam kehidupan harian puan?

RR: Baik. Masa kecil- kecil ke masa bila? Masa sekarang ni?

NAH: Masa sekarang.

RR: Oohhh sekarang, *okay* [baik]. (menepuk tangan sambil pandang ke arah kanan)

NAH: Haah...

RR: sekarang ni kalau misalnya, selalunya masa tu agak- agak *busy* [sibuk] lah, tapi bila PKP (Perintah Kawalan Pergerakan) tu, agak macam banyak masa yang terbuang. Sejak PKP tu memang segala jemputan yang ni tu memang tak de lah kan. *So* [jadi], saya ni sejenis yang memang suke duduk rumah lah. Memang... memang dari dulu lah maksudnya sebelum PKP pun, saya jenis yang memang kalau tak de apa- apa, saya akan duduk rumah. Saya tak terasa nak kemana masa PKP tu. *So* [jadi], masatu saya isi dengan bende-bende yang (kurang jelas) selain kite dah buat bende-bende yang berfaedah lain, saya suke masak...

ZNM: ahhh...

RR: (Ketawa kecil) saya suke masak apa yang... apa yang saya suke makan. *So* [jadi] saya suke *try* [cuba] nak buat resepi. Sebab saya rasa, saya nak rasa citarasa saya sendiri. Saya akan *try* [cuba], *try* [cuba] lah masak ni, masak tu. Kalau masa diet tu, *try* [cuba] lah dengan menu diet. Ahh... maksudnya macam tu lah. Tapi hobi saya memang suke masak. Saya suke masak. *And then* [dan kemudian], saya suke... lagi saya suke tengok *movie* [filem].

NAH: ohhh *ketawa*

RR: haa itulah, itulah yang saya buatlah pada masa lapang, selain daripada, jaga kucing-kucing saya. Sebab daripada dulu, saya memang ada dekat 30 ekor kucing,

ZNM & NAH: oooohh... banyak...

RR: Saya memang pencinta kucing dan saya sangat sayangkan kucing daripada, daripada kecik lagi. Sebab saya ni memang dulu, masa sekolah pun saya memang suke kucing, sampai saya ada, 1... dulu masa, masa sekolah, dekat kampung ada 1 pokok rambutan tau, pokok rambutan tu, disitulah umm... kubur-kubur kucing.

ZNM: Haaaaaa... (menganggukkan kepala)

RR: *ketawa* dan saya akan taruk nama, *and then* [dan kemudian] saya akan... bila petang-petang, saya akan duduk dekat situ. Ahhh... nyanyi, menyanyilah dekat situ, *so* [jadi] macam kenangan saya dengan kucing tu lah. Saya memang sejak tu, saya memang suke kucing lah. (ganguan suara). Dari situ saya *decide* [memutuskan], saya memang suke kucing dan itu akan kira memenuhi masa lapang saya lah. Macam tu lah.

NAH: Okay [baik] puan, boleh Puan *share* [kongsi] tak? Bagaimana puan kekal sihat dan awet muda sehingga kini?

RR: Allahuakhbar! (ketawa kecil sambil meletakkan tangan di dagu)

NAH: *ketawa*

RR: Takde lah, saya... bagi saya kalau dari segi kesihatan tu tentunya, *okay* [baik], jaga pemakanan apa semua, selain daripada (gangguan bunyi suara anjing) yela kata orang, yela

itulah yang penting bagi kita, (gangguan bunyi pen) kesihatan kene jaga, maksudnya, yang penting kesihatan, kite kena sihat bagi saya lah.

NAH: haah. (mengganggukkan kepala)

RR: Disamping, persekitaran kite... dan macam saya, saya tak terlalu memikirkan masalah lah, bagi sayalah. Sebab masalah tu tetap akan ada, maksudnya, masalah tu tetap kite kene settlekan. *So* [jadi], jangan fikir berat sangatlah pasal masalah.

ZNM: Betul. (mengganggukkan kepala)

RR: Dia akan ganggu fikiran kite.

NAH: Haah. *Okay* [baik] puan, Ahhh... puan ada apa-apa tak? Pegangan atau moto kehidupan yang Puan Ramlah berpegang sehingga kini?

RR: Bagi saya, satu je lah. (membetulkan tudung) Kalau daripada segi rezeki, saya tahu punca rezeki tu daripada Allah. Segala punca rezeki pun pada saya berbalik pada kite dan ugama lah (menggerakkan tangan). Kite kene berpegang pada, pada apa pun, ahh... pada yang maha Esa lah. *So* [jadi] apa pun yang kite lakukan, segala kerja yang kite lakukan, kene ikhlas. Kena jujur dan ikhlas. In sha Allah, semuanya akan dapat keberkatan lah.

NAH: Alhamdulillah. *Okay* [baik] puan, boleh puan kongsikan tak? Kalau puan bukan seorang penyanyi sekarang, apakah yang puan... apa yang puan jadi sekarang? Kalau bukan seorang penyanyi?

RR: (ketawa) tak tahulah nak cakap apa jadikan? (mengosok hidung) Sebab kite pun... *okay* [baik] lah kalau kata cerita, pasal cita-cita semua. Cita-cita saya tinggi... saya nak jadi doktor dulu...

ZNM: Ohhhh (ketawa kecil & menutup mulut) (menganggukkan kepala)

NAH: (Ketawa kecil) (menganggukkan kepala)

RR: Mungkin... mungkin... kalau saya tak... tak terjebak ke dalam dunia, dunia nyanyian. Mungkin saya akan mengejar cite-cite saya kot.

NAH: (ketawa kecil)

RR: Yela... cuba pun kalau kata orang, tapi mungkinkan kalau saya rasa, ahh... saya akan terus berusaha untuk, untuk mengejar cite-cite tu. Tapi disebabkan... disebabkan saya, mungkin da ditakdirkan, pastu memang dah memang jalan hidup saya ditentukan disitu, mungkin saya dah mula menyanyi, kemudian kesitulah arah hidup saya dan saya pun tak tahulah kalau saya tak jadi penyanyi, adakah tercapai cite-cite saya. Saya pun tak tahu lah. Macam mana saya nak tahukan?

NAH: Haah betul. *Okay* [baik] puan, ahh... Puan dilahirkan di Muar kan? Umm... pastu, puan dibesarkan di Muar juga ke Puan?

RR: (meletakkan tangan di dagu) Memang. Saya bersekolah di sekolah rendah kebangsaan Kersang, dan saya, ahh... rumah dekat dengan rumahlah sekolah tu, dengan lorong tu, Kemudian saya bersekolah menengah di parit bunga (mengosokkan tangan). Parit bunga, Muar. Dekat situlah, ahh... sampai abis sekolah, masa *form* [tingkatan] 5, kemudian saya dah mula... mula... mula menyanyi. Dah mula berjinak-jinak dalam menyanyi. *So* [jadi] kesitulah arahnya, sampai masuk ke pertandingan tu.

ZNM & NAH: Ohhh... (menganggukkan kepala)

RR: (menggerakkan tangan) Masuk pertandingan yang paling besarlah. Pada awalnya, mula-mulanya memang, saya sendiri sebenarnya memang, kalau nak cita, saya sendiri pada mula-mulanya memang tak pernah pun bercita-cita untuk menjadi penyanyi, tapi saya suke menyanyi, sebab dulu masa kecik-kecik, saya sendiri tak tahu ada bakat menyanyi tau, sebab apa... bila sedara mara balik daripada KL (Kuala Lumpur), masatu umur 4 atau 5 tahun macam tu, saya nyanyi lah dapat upah. Dulu upah, dua puluh [20] sen, tiga puluh [30] sen. Banyak tau pada budak kecik. *So* [jadi], tak tahu pun boleh nyanyi, sampai dah... sampai dah sekolah, sampai dah sekolah rendah, *so* [jadi] cikgu bila dapat tahu nyanyi je, cikgu pun suro saya nyanyi *and then* [dan kemudian], masa hari guru, depan guru semua. *So* [jadi] daripada situlah *start* [mula] saya sendiri pun tak tahu yang... betul ke boleh nyanyi? Kenapa suro-suro kite nyanyi? Haaa... macam tu. Haa... macam tu je lah.

NAH: Okay [baik].

ZNM: Okay [baik] puan, ahh... seterusnya saya nak tanya sedikit lah mengenai latar belakang keluarga Puan Ramlah.

RR: Ehemm... (memikir)

ZNM: Macam citekan sedikit berkenaan latar belakang ibu bapa puan, emm... (berfikir seketika) Puan Ramlah.

RR: (meletakkan tangan di dagu) Saya sebenarnya memang dilahirkan bukan dari keluarga yang senang lah. Sebab keluarga saya agak susahlah. Maksudnya, memang daripada kecik tu memang... ahh... arwah abah sendiri pun asalnya bekerja di kampung sebagai jaga sekolah. Dulu dipanggil jaga skolah. Kan saya membesar dalam keadaan yang sederhana lah. Maksudnya, tak senanglah... dari awal kecik, kite mule hidup tu senang sikit, senang sikit. Tapi... _ _ _ _ so [jadi], umm... bapak saya ni, uhhh... memang... memang uhhh... ada macam ahli kumpulan Ghazal. Maksudnya, jadi diorang memang kire... memang kire dengan bapak sedara tu, memang dah ada darah seni lah daripada dekat keluarga kite memang darah seni lah.

ZNM: Ahhh... (menggangukkan kepala)

RR: *Okaylah* [baiklah]... mak, mak kerja tapi mak bekerja untuk membantu uhh... arwah abah jual kuih, masa uhh... masa nak dapatkan uhh... dapatkan duit skolah kite dan itu sebagai bende-bende jugak yang buat saya macam uh.... Bukan mudah untuk saya menjadi penyanyi tu, kadang orang kata untuk membantu jugak lah dalam keluarga... sebenarnya.

ZNM: *Okay* [baik] puan, umm... puan boleh tak ceritakan sikit bagaimana umm... ibu bapa puan ni (ini), ialah... 4 adik beradik?

NAH: 6...

ZNM: 6 adik beradik ni kire macam ramai tau. Macam mana puan dapat menceritakan sikit macam mana uhh... ibu bapa puan jaga puan dengan adik beradik ni?

RR: (meletakkan tangan di dagu) Ya betul. Nak ikutkan macam... kenangkan dulu tu memang sedih lah. Tapi, sebenarnya bukan sedih, tapi itu satu pengalaman yang sangat berharga bagi saya sebab saya dapat merasa susah dan bila kite merasa susah, bila kite dalam keadaan kite senang sekali pun, kite akan ingat betapa susahnyanya uhh... nak mencari duit tu macam... macam uhh... arwah abah semua macam, macam bapak saya macam... dia akan mengayuh basikal macam sejauh 7 batu ke bandar Muar, setiap hari ulang alik. So [jadi] bayangkan dia, teringat sekarang tu betapa sedih lah bila ingatkanlah. Abah kayuh basikal, dan mak pulak, uhh... jual kuih. Nanti kadang-kadang saya sendiri pergi sekolah bawak... bawak nasi lemak. Jual dengan kawan-kawan semuakan. Tapi tak pernah ada rasa macam... uhhh tak tahu tapi, alhamdulillah... sebab tak pernah rasa macam menginginkan sesuatu yang lebih daripada kemampuan mak dan rasa macam kalau pakai ummm... kasut sekolah atau baju sekolah yang kadang tak setiap tahun pun berganti macam, kadang-kadang pakai baju kakak, kakak dapat dari saudara- mara kasi, haa kasi pada kite, pastu daripada kakak, dapat pulak dekat kite. Tak pernah kisah pun. So [jadi] tak pernah macam apa pun, dan terima apa seadanya. Dah alhamdulillah. Bende tu macam jadi kenangan yang __ apa ni penat lelah abah mak tu jadi macam satu semangat untuk kita nak jadi macam satu...mak jadi idola untuk mengejar cita-cita sebab macam mana perit pun terutamanya orang, maksudnya dia bersusah payah untuk membesarkan kite semua.

ZNM: Okay [baik] kalau boleh saya tahulah. Berapa usia, usia ibubapa puan sekarang ni?

RR: Sekarang, arwah abah dah tak de. Mak dah lapan puluh.

NAH & ZNM: Ohhh... (menganggukkan kepala)

RR: Kalau abah ada, mungkin dah sembilah puluh tahun, kalau abah adalah. _ _ _ *so* [jadi] abah memang jadi satu... sebab abah... yang banyak rapat dengan abahlah, sebab abah ni dia yang banyak menggalakkan untuk, untuk menyanyi. Kalau macam mak, mak... mak, dia memang, dia memang tak... masa pada awalnya dia tak berapa mengizinkanlah sebab dia takut pelajaran terganggu.

NAH & ZNM: Ohhh... (mengangguk kepala)

RR: _ _ Tapi, tapi dia (gagap) *happy* [gembira] lah. Bila dah dapat _ _ dia seronok sebenarnya tapi cuma dia tak nak terlalu menggalakkan masa belajar.

ZNM & NAH: Emm... betul. (mengangguk kepala)

NAH: Okay [baik] puan, seperti yang puan dah cakap tadi, pasal sekolah menengah dah, sekolah rendah, puan ada pegang apa-apa jawatan tak semasa sekolah rendah atau sekolah menengah dulu?

RR: Saya ni _ _ tak berapa aktif sangatlah dalam jawatan semua kan? Tapi apa dia, saya ni dikenali sekolah, memang pasal menyanyilah. Segala apa dalam bidang tu memang saya adalah. _ _ _ saya ni bukan jenis yang memang pegang jawatan tu, jawatan ni tu tak de sangatlah. Cuma saya ada jadi pengawas, _ _ _ _ tu tak sangatlah.

ZNM: Ohh... (mengangguk kepala)

NAH: Puan takde terlibat dalam apa-apa persembahan ke?

RR: Persembahan dah tentu, kalau sejak _ macam persembahan, apa sahaja persembahan sekolah itu memang tak pernah tinggallah. Pertandingan ke __ sekolah tu memang semua kawan-
- memang, cikgu-- semua akan tahu lah. Kite yang pertamalah yang akan, tentang tu kan?

NAH: Haah. (ketawa kecil) Macam mana puan bahagikan masa dulu? Untuk aktiviti persembahan tu dengan waktu-- skolah.

RR: Haa itulah sebenarnya kadang-- kan, tapi sebenarnya uhh... takde pun yang mengganggu kalau kite tahu bagikan masa. Sebab masatu macam mak tu mungkin takut terleka, kadang-- yelah kite masa-- zaman remaja budak-- tu macam memang la kite buat apa yang kite suke jadi, takutlah pelajarannya terabaikan masatu?

NAH: Haah (menganggukkan kepala)

RR: Tapi sebenarnya takde pun yang mencampur adukkan tu semua. Takde lah kata sampai kite lupa sampai nak _ menghafal lirik lagu ke apa ke takde lah sampai macam tu kan. *Okay* [baik] je sebenarnya.

NAH: Haah.

RR: Buat-- pandai berikan masa kan?

ZNM: Yelah. Sebab puan (membetulkan keadaan kedudukan), menyanyikan daripada kecik?

RR: (meletakkan tangan di dagu) Ye betul. Minat menyanyi tapi tak pernah pun (menggerakkan tangan) terpikir. Kawan-- pernah tanya, “*ko nanti dah habis nanti, kau nak jadi penyanyi ke?*”, “*tak lah kot*”. Sebab masa nak masuk pertandingan sekali pun, pertandingan besar, sampailah ... (berfikir seketika) lepas abis SPM lah, dulu SPM eh... lepastu tunggu *result* [keputusan] semua tu, lepastu, lepas-- tu, bawak abang, sebab abang yang sulung tu mintak... dia kata, “pergilah, pergilah cuba”. Sebab masatu, saya dah mula menyanyi dekat rumah orang kawin lah. *Start* [mula] nya sebab (berfikir seketika) abah bawak pergi rumah orang kawin, ikut rumah orang kawin, ikut kumpulan Ghazal, ikut band Poling sebab dua-- belajar. *So* [jadi] daripada situ (berfikir seketika) apa ni abah, mula-- mula-- tu tak tahu nak nyanyi lagu-- Ghazal ni sebab lagu, biasalahkan lagu Ghazalkan? Tapi kena paksa juga dengan abah. Sebab abah kata, sampai sekarang ingat, apa yang susah itulah kita kena belajar. __ kita takkan rugi. Kita memang, memang betullah apa abah cakaplah. Sebab bende tu semua jadi ilmu yang (berfikir seketika) tak dapat dilupakan. Sebab abah memang banyak __ peminat dan pendengar. Pendengar-- yang paling __ yang cukup tajam kalau kesalahan ke apa semua, dia orang yang pertama yang akan bagitau. Dialah guru, dialah segalalah tapi bila dia takde memang, rasa, separuh jiwa saya tu menyanyi tu agak, semangat tu agak, hilang. Sebab kita banyak bersama-sama. Sebab abah ni memang daripada awal __ lupa apa lagi? (ketawa kecil)

NAH: Ohh jadi, (berfikir seketika) *basically* [kebiasaannya] ayah puan lah yang perasan puan boleh menyanyi? Orang pertama tu.

RR: (berfikir seketika) sebenarnya-- yang perasan tu tak tahulah. Dalam *family* [keluarga] tu kite tak tahu. Tapi, memang suke menyanyi, adik-beradik lain tu macam abang apa tu semua macam, sebab adik-beradik saya semua boleh main muzik, walaupun tanpa belajar.

NAH & ZNM: Ohhh... (menganggukkan kepala)

RR: Sebab semua macam belajar pun, abang-- saya dulu, buat gitar pakai kayu tau.

NAH & ZNM: Ohhh... (terkejut)

RR: __ potong, lepastu, cabut tali yang-- apa tali yang kalau kite kalau dulu kite panggil tali tangsi. Apa tu?

NAH: Ohhh tali tangsi.

NAH & ZNM: Haah-- (menganggukkan kepala sambal kepala kecil)

RR: Taruk dekat situ *and then* [dan selepas itu] __ betul--, kemudian main gitar tu uhh... (berfikir seketika) saya nyanyi. Tapi pakai gitar sebab tak mampu beli gitar.

NAH & ZNM: Haah (menganggukkan kepala)

RR: Tapi sebab keinginan sangat, dia buat gitar tu abang. *So* [jadi] semualah dia boleh main. Abang-- tanpa belajar, sebab mungkin daripada memang bakat yang ada. Abah sendiri pun, (berfikir seketika) pun tak belajar. Baik main __, main piano apa semua pun boleh. Macam adik-beradik lain. Tanpa belajarlah, maksudnya dia belajar sendiri lah. Sekarang ni adalah YouTube kan?

NAH & ZNM: Haah. Betul. (menganggukkan kepala sambal ketawa kecil)

RR: Dulu mana ada kan? Beli sendirilah sebab bende yang yelah kan sebab apa tu jadi, daripada situlah kite dalam *family* [keluarga] memang semua suka nyanyi. Tapi sebab, sebenarnya masa mula-- tu nak pertandingan tu lepas dah -- lepas *form* (tingkatan) 5 semua tu kan? Rasa macam tak yakinlah. Tapi abang ni abang yang sulung kata, “pergilah. Sekali je nak tengok”. Nak tengok saya menyanyi walau sekali dalam TV. Nak tengok, tengok adik dia ni. (ketawa kecil)

NAH & ZNM: (Ketawa kecil sambil tutup mulut)

RR: *So* [jadi] pergi tau, pergi tau. Tapi masatu saya pergi nyorok-- . Sebab tak bagitau pun, bukan apa... nanti abang, mengejekkan?

NAH & ZNM: Ohh... (ketawa kecil sambil tutup mulut)

RR: _ _ _

NAH & ZNM: Haah. Betul. (ketawa kecil sambil tutup mulut)

RR: *So* [jadi] pergi senyap-- lah. Pergi senyap--, masatu, *audition* [pertandingan] pergi senyap-- sampai satu ketika, sebab dulu keputusan dia bagitau pakai telegram. Bukan telegram sekarang ni tau.

NAH & ZNM: Ohh... (ketawa kecil)

RR: Dia macam __ __ anta tu macam berita-- pentinglah. Ada berita-- kematian, ketika-- kecemasan __ hantar. __ __ yang sama. *So* [jadi] telegram tulah yang akan umumkan kita dapat ke, tak dapat ke. Macam dapat peringkat awal ke tidak ke haa... macamtu.

NAH & ZNM: (menganggukkan kepala) *Okay* [baik]. (berhenti seketika) latar belakang... kejam ya puan.

RR: Takpe --. *Okay* [baik]

NAH: *Okay* [baik] puan. Kami akan meneruskan soalan, mengenai pilihan kerja puan. Boleh kami tahu? Boleh puan kongsikan bersama kami tentang bagaimana puan mula terlibat dalam industri ini? Industri seni ini?

RR: ahhh... tadi macam dah cerita pula ea? (ketawa kecil)

NAH: Haah (ketawa kecil). Maksud saya, siapa yang orang pertama bertanggungjawab yang membawa puan dalam bidang nyanyian ni?

RR: Ohh... yang masatu yang bertanggungjawab adalah bapa saudara sayalah, Pak Itam dan uhh... (berfikir seketika) arwah Pak Itam dan juga abahlah. Sebab mula-- berjinak dekat dalam __ __ dalam kumpulan Ghazal dan juga band Poling. Dia yang mula-- lah. Maksudnya. Tapi yang macam mengorakkan langkah saya kepada __ yang lebih besar, maksudnya untuk menyertai pertandingan tu adalah abang sayalah. __ __ suruh saya masuk pertandingan bintang RTM tu. Daripada situlah, daripada situlah mulanya kerjaya saya. Bila saya menang bintang RTM. Sebab sebelum tu tak pernah menyertai pertandingan besar pun. Itu pertama kali lah masuk pertandingan. Masatu pertandingan bintang RTM ini suatu pertandingan yang sangat megah. Sebab takde pertandingan lain tau. Orang tunggu segala publisiti yang meluas tentang kita.

Sebab dia macam saya, dari peringkat awal lagipun, dulukan masa dulu, posmen hantar. Hari-- tunggu tau (ketawa sejenak). Punyalah rasa (gagap) kenapalah takde orang hantar surat kat kita. Posmen lalu, hari-- tunggu tau. Takde surat (ketawa kecil). Lepastu, masa peringkat awal bila dah selepas-- itu, surat dah berguni-- datang, sampai posmen kata masatu kad hari raya dah sampai __ beratus-ratuskan. Posmen dulu datang naik motokan? _ dengan arwah abah, “pakcik boleh tak pakcik pergi ambik sendiri, saya dah tak larat dah (ketawa kecil). Sebab banyakk nak bawak, bukan surat kita je kan? Macam itu lah. Terasa kehidupan itu macam nak tunggu surat 1 itu kan...dulu surat, sekarang ada IG, WhatsApp. Tapi dia punya...lain lah. Dia punya perasaan tu. Macam, suratkan kita dapatkan kad-- raya, sekarang ni senang je. *You alls* [kamu semua] semua dah...

NAH & ZNM: Pakai google meet je. (ketawa kecil) (memperbetulkan kedudukan)

RR: Masa berubahkan? Dapat tengok benda-- __ semua kan?

ZNM: *Okay* [baik] puan. Bagaimana pula tanggapan puan dalam bidang nyanyian? Macam masatu puan Ramlahkan mula-- masuk industri muzik ni macam susah ke? (melakukan memek muka) terlalu gah ke untuk jadi penyanyi untuk masuk industri muzik ni?

RR: Amat berbeza. Sebab sekarang ni macam kita tengok, dia buat TV sendiri. Viral-- jadikan? Boleh jadi *okay* [baik] buat-- satu *single* [solo]. Walaupun tak berapa boleh nyanyi ke, dah boleh digelar *recording* [rakaman] _. Betapa mudahnya, terlalu mudahnya. Tapi, segala benda ada buruk baiknya. Segala benda ada buruk baiknya. Kita takde kata semua pun tak *okay* [baik]. Jadi, bagus juga dengan orang yang betul ada bakat, tapi __ amat susah kalau takde jalan untuk diorang untuk-- (gagap) ketengahkan diri. Haa... sebab tu melalui pertandingan sahaja kan? Bila ada TV-- buat apa itu semua, itu pun dipilih berperingkat- peringkat--. _ saya pergi

audition [ujibakat] dahulu, kadang-- datang daripada jauh pun, sampai nyanyi 2 perkataan __ __ *buzzer* [pembunyi isyarat]. Takpe dah balik. Memang sangat susah.

ZNM: *Strict.* [tegas]

RR: Haah. Betul. Sebab kadang-- macam sekarang ini *you all* [kamu semua] boleh tekan YouTube. Boleh mana jadi macam, Cuma keburukannya di situ lah. Kadang-- yang tak boleh nyanyi sebab bagi kita, memang itu pilihan orang masing-- . Nak suruh orang suka macam mana __ __ untuk popular, macam-- cara boleh buat. Jadi terserah pada orang nak pilih yang macam mana memang lah. Tapi bagi macam saya, sebagai penyanyi, tentulah saya menginginkan macam pelapis yang betul-- berbakat, maksudnyakan. Kalau boleh naklah siapa yang digelar penyanyi tu siapa yang digelar _ itu biarlah diorang betul-- boleh, memang ada bakat. Sebabtulah digelar penyanyi. Kalau, tak boleh menyanyi, macam mana nak digelar penyanyi? Maksudnya kan? Maksudnya, kalau boleh lah. Tapi siapalah kita nak (gagap) bend aitu semua kan? Sebab kita tak boleh nak cakap benda-- ni. Haa... itulah sedih kadang viral, pasal benda-- lain. Tapi itu yang jadinya macam sekejap. Sekejap kan? Kalau boleh, biarlah berterusan. __ __ sebab, bila betul-- ada bakat, memang betul-- ada pada diri tu, pada... lagipun sebab saya cakap tadi, bila kita bekerja sekalipun, apa yang kita buat, kita buat dengan seikhlas hati. Niat itu yang pentingkan, apa dia kan... jadi, barulah berkat, barulah boleh-- pergi jauh, maksudnya berkekalan. In sha Allah lah. Kalau boleh lah.

NAH: *Okay* [baik] puan. Sepanjang puan melibatkan diri dalam industri muzik ini, puan ada tak mentor yang boleh puan kongsikan pada kami?

RR: Kalau...contohnya macam kita ni tolong menyanyi, macam saya daripada kecil dulu, saya, suka dengar radio, apa saja lagu yang keluar radio __ __, saya nyanyi. Saya ikut. Kadang saya tak *focus* [tumpuan] sangat pun pada siapa penyanyi dia. __ __ tapi lepas dah (gagap)

macam kita dah dewasa sedikit, macam dah sekolah menengah itu, saya adalah saya suka Hetty Koes Endang.

NAH & ZNM: Ohh... Hetty Koes Endang. (senyum sinis)

RR: _ _ _ _ _ saya sebab, saya suka nyanyian dia, sebab itu saya banyak (berfikir seketika) banyak jadi dia, sebab saya-- ada buat, ada-- lagu dangdut, saya ada lagu traditional, sebab Hetty Koes Endang jugak macam tu. Mungkin, saya banyak-- dipengaruhi oleh dia masa sekolah-- sebab saya banyak, belajar daripada dia. Dan saya suka mencuba apa saja lagu yang saya rasa mencabar. Saya akan cuba. Untuk-- mencabar diri sendiri lah maksudnya. Apa saje.

NAH: Okay [baik]. Kalau mentor puan, boleh puan bagitau tak keakraban puan dengan mentor puan tu?

RR: Mentor... macam dulu, walaupun kita _ _ kita takde lah dapat berjumpa dia. Saya jadikan dia sebagai mentor dari jauh lah maksudnya. _ untuk kita... macam saya kalau dalam *family* [keluarga], memang takde. So [jadi] macam nak kena rapat tu, macam mana lah saya nak rapat, saya jumpa dia macam *first* [pertama], *okay* [baik] saya suka sangat dengan dia, satu ketika tu saya dapat pergi ke angkasapuria kat RTM, Nampak dia tu pun, saya dah _ _ _ _

NAH: Takut. (ketawa kecil sambil memegang dada)

ZNM: Nervous [gementar] (mengosok mata sambil senyum sinis)

RR: Sukakan? Suka. _ dekat dia nak rapat tu kita rasa macam tak berani. Tak berani. Memang tak pergi pun. Memang suka sangat dekat dia ni, tapi tak pergi pun. Walaupun _ _ _

jumpa _ dia kan tak. Sebab saya ni mentor tu kira mentor dia... mentor saya dalam... saya dengar lagu dia, saya belajar Teknik dia menyanyi, saya-- (gagap) macam mana dia, bukan ikut dia, tapi maksudnya belajar teknik dia cemani (macam- mana).

ZNM: Macam (seperti) dari jauh. (ketawa kecil)

RR: Haa... belajar dari jauh. Kessett dia, dulu kessett lah kan? Tu lah mentor macam tu. Bukan mentor yang dapat kita jumpa.

NAH: Dia macam idola bagi puan lah. Haaa idola. (ketawa kecil)

RR: Mentor tu mentor kalau macam _ dalam mentor, kalau dalam mentor untuk belajar menyanyi tu dialah. Kalau mentor yang dalam _ _ kan? Macam *family* [keluarga] kita kan? Macam abahlah.

ZNM: Okay [baik] puan. Macam yang macam puan ceritalah perbezaan artis dulu dengan sekarang memang bezalah. Dulu, *straight* [lurus]. Kena patuh betul-- pandai nyanyi baru boleh jadi penyanyi. (ketawa kecil)

RR: Ya, betul. Sebab kita dulu tapis ni -- banyak kali. Kadang-- ada jugak, mungkin gugup ke apa, pun tak lepas jugak. Macam mana tapi pucuk pangkalnya, kita cite pasal rezeki kan? Kalau memang rezeki kita itu, terjadi lah benda macam itu kekadang. Kalau tidak lagu, salah pilihlah, _ _ _ *okay* [baik] lah kan? Maksudnya itu rezekilah kan? Kita cita-- pasal rezeki lah kan?

ZNM: Okay [baik] puan. Kalau boleh saya tahulah, dulu puan pun dulu ada banyak album, semua kan? Boleh tak saya tahu, macam mana perbezaan set pengambaran dulu dengan nak buat pengambaran sekarang ni?

RR: Pengambaran maksud apa? Macam *cover* [muka depan] album?

ZNM: Mungkin dulu proses dia sehari-- nak buat pengambaran muzik video ke?

RR: Ohh... kalau pengeluaran muzik video tu rasanya lebih kurang sama jugak takde lah banyak bezanya. Macam dari segi *cover* [muka depan] album, saya rasa dari segi tu (berfikir seketika) takde lah banyak sangat berbeza. Mekan sehari-- tu semua memang pun. Sekarang pun sama jugak __ pilih yang terbaik. Dia akan, dia akan macam kalau video klip, kalau buat kadang-- *editing* [penyunting] tak *okay* [baik], tak apa semua. Diorang akan buat berkali jugak. Orang ni tak puas hati, tak puas hati, buat lain jugak. *So* [jadi] takde lah, mungkin lah benda-- yang lebih macam apa... alatan, itu yang berbeza. Tapi daripada segi masatu, saya rasa tak-- sangatlah. Pada zaman saya pun, masatu dah 80-an. Hujung tahun 80-an, __ nak masuk tu tak terlalu sulit sangatlah. Cuma... yelah, kita ni peralatan makin lama makin canggihkan? Daripada segi itulah. Itu yang berbeza.

ZNM: Peralatanlah yang berbeza.

RR: Untuk *editing* [penyunting] tu kepuasan kadang--, sama je orang akan buat macam nak lebih baik, kadang-- kita merancang benda tu kan? __ bila tetapi kadang, benda-- yang kita tak duga, jadi lambat jugak.

ZNM: Betul. Okay [baik] puan, kalau boleh tahulah, perbezaan bayaranlah dulu. (ketawa kecil).

RR: Bayaran, alaa...dulu macam *maybe* [agakny] dia sebenarnya, dulu okay [baik], masa zaman sayalah alhamdulillah. Saya Berjaya, maksudnya saya menjadi artis solo pertama yang Berjaya menjual album sebanyak lebih daripada lima ribu [5000] ringgit. So [jadi] _ dalam _ rekodkan? Maksudnya jadi macam suatu sejarah dalam hidup saya, sebagai artis solo pertama yang Berjaya menjual cecah sebanyak tu kan. Jadi suatu pengalaman yang paling manis buat saya sebab masatu _ _ boleh tau jual album. Sekarang ni tak boleh. Jadi _ _ _ hasil muzik ini, kurang sini... sekarang ni bila zaman ni, cara ada dapat _ _ lain pulak. Di YouTube ada, *viewers* [penonton]... lepastu ada macam dulu kita ada semua di _ jualan ni apa, jualan pun pepaling untuk kita dapat *income* [pendapatan]. Maksudnya disamping kita buat apa? Persembahan, macam persembahan, bayaran itu dah tentu sekarang ni kalau dulu banyak tu maksudnya kalaulah kata dulu, contohlah kata lima [5] ribu kan? Dulu tu dah kira lumayankan? Macam (seperti) itu lah perbezaan dialah.

NAH: Okay, seperti yang puan dah ceritakan tadi mengenai ujibakat pertama puan tadi kan, boleh kami tahu tak kenderaan apa yang puan naik masa nak pergi ke ujibakat tu?

RR: Oh teksi [sambil ketawa gembira] sebab apa ah ... saya pernah tau [bunyi anjing] saya pernah pergi pe pe pergi [gagap] pe pergi [gagap] pergi apa ini [bunyi anjing menyalak] dulu macam dengan kakak pernah pergi masuk *audition* [ujibakat] masa form 3 [tingkatan 3] [sambil menunjukkan jari 3] pernah kena marah [bunyi anjing menyalak] dengan mak sebab bila bas dah habis lepas nak balik ke melaka tu bas habis pukul, so [jadi] kita dapat *audition* [ujibakat] so [jadi] dapat sampai *final* [akhir] tu malam, so [jadi] kita orang tak balik tidur rumah sepupu so [jadi] kena marah dengan mak, yang kakak [sambil ketawa kecil] sebab bas habis pukul 7, so [jadi] mak memang ada satu [sambil menunjukkan jadi 1] perangai keluar boleh, jalan boleh tapi balik sebelum pukul 7, kalau balik lepas pukul 7 siap [sambil ketawa gembira] pastu satu nya masa pergi *audition* [ujibakat] tu naik teksi la sebab senyap- - sebab kan sa saya [gagap] hampir balik, bila saya hampir balik tak (tahu kalau pernah dengar cerita tak tahu lah mungkin *you alls* [kamu semua] tak pernah sebab saya hampir balik sampai dekat *guard*

[pengawal] dekat RTM Melaka la [sambil garu hidung] pergi masatu diorang akan ada *audition* [ujibakat] 3 hari maknanya pagi petang pagi petang, *so* [jadi] saya pergi satu hari tu la saya pergi naik teksi senyap- - tak ada kawan tak ada sapa-sapa (siapa-siapa) pun pergi [sambil betul kan tudung] pergi sampai saya dekat tempat *guard* [pengawal] tu orang *queue* [beratur] sampai dekat dalam ya Allah [sambil memegang kepala] ramainya itu baru satu hari dan baru sebelah pagi sahaja, saya cakap ramainya [sambil menutup mulut] dah lah *auntie* [mak cik] jugak tak ada kawan yang bagi - - *support* [sokong] (KURANG JELAS) sorang kan masuk- - pergi - - tengok orang lain tengah - - *practice* [berlatih] nanyi semua dengan kawan la, kita ni sorang - - tau pastu tengok orang ramai sangat tau pusing balik, kan nak pergi dekat *guard* [pengawal] kan kena bagi IC semua kan [sambil senyum] (KURANG JELAS) *so* [jadi] lepastu [lepas itu] arr .. [sambil betul kan tudung] nak balik la pastu pak cik tanya “eh kenapa nak balik?” cakap lepas tu ka kata - - kata saya kan [bunyi anjing menyalak] tak boleh lah [sambil geleng kepala] ramai sangat saya tak kan dapat [gelak gembira sambil geleng kepala] sebab *confident* [yakin] tu tak ada pastu pak cik tu kata jangan la macam ni, cuba lah ... mana tahu rezeki kan, kita tak tahu rezeki Tuhan nak bagi, pastu fikir balik *okay* [baik] lah [bunyi anjing menyalak] tak kerana pak cik tu saya tak ada dekat sini lah, kita tak tahu pun pak cik itu dekat mana, ta tak tahu pun namanya siapa ... kalau dia tak menghalang haritu lah, kalau pak cik tu tak menghalang saya takkan pergi *audition* [ujibakat] dan saya takkan ada dekat sini [sambil ketawa gembira] tak tahu lah dia ingat ke tak (tidak) sebab ramai sangat orang, macam mana nak ingat, tak tahu lah dia ingat ke tak tapi dia tahu lah mungkin *audition* [ujibakat] dekat Melaka tu, tapi *maybe* [mungkin] dia tak perasan pun ni orang yang dia halang balik .. *maybe* [mungkin] lah kan dia pun - - tak tahu siapa, kalau mungkin sorang je yang ada nak balik tu mungkin dia tahu lah kot [sambil ketawa gembira] mana lah tahu ada beberapa orang yang nak balik [sambil ketawa gembira] haa kan ... tulah.

NAH: Okay puan - - masih ingat tak juri pada masa itu siapa?

RR: Dia kalau dulu, kalau kita buat macam arr ... [berfikir sejenak] *audition* [ujibakat], dia akan buat setiap macam kawasan tau kalau - - di Melaka ni dia dinamakan kawasan Selatan, kalau Johor - - dan Melaka dia akan *audition* [ujibakat] di [berfikir] Melaka, *so* [jadi] orang - -

akan ada di Melaka, kadang ada yang akan datang dari KL (Kuala Lumpur) itu yang- - akan menjadi juri, kita tak nampak diorang, pakai *live band* [secara langsung]) _ _ _ _ okay [sambil ketawa kecil] _ *so* [jadi] kita akan pergi dekat situ, kita ada *number* [nombor] *so* [jadi] kita akan cakap kata lah, contoh lah [sambil betul kan tudung] saya Ramlah Binti Ram... daripada arr Muar Johor, saya _ jadi dia akan kasi *list* [senarai] lagu lah, lagu sape sape- - [gagap] *so* [jadi] em ... dia akan kasi lagu tu untuk kita pilih *and then* [dan selepas itu] saya akan menyanyikan lagu - - ini, *so* [jadi] saya akan nyanyi kan lah macam akak dulu akak nyanyikan lagu [berfikir sejenak] Hati Sepi Seorang Perempuan [berfikir sejenak] “Tiada ku tangis lagi ... suatu kehilangan ...” [menyanyi] haa... lagu itu [senyum malu].

NAH: [tepuk tangan sambil ketawa kecil] ya Allah sempat puan belanja kita satu nyanyi.

RR: [ketawa kecil] itu lagu akan jadi kenangan la sebab lagu itu [mengimbau kenangan] saya pun tengok la ... *so* [jadi] saya masuk tu ... bila dah takut tu saya pun masuk lah [betulkan tudung] dia akan macam bila dah dalam satu tempat studio tu [sambil tangan menerangkan keadaan] dia akan ada dalam sepuluh orang la untuk tunggu giliran kita, *so* [jadi] saya pun dengar lah, *so* [jadi] saya dengar orang ni pun cakap saya ni - - - [menggambarkan juri ketika itu sedang berbincang] _ *buzzer* [pembunyi isyarat] bunyi [mengajuk bunyi pembunyi isyarat] baru nyanyi 2 *line* [baris] [menunjukkan isyarat 2 menggunakan tangan] alamak [ketawa kecil] datang jauh - - ni, yang nyanyi 2 *line* [baris] tu “okay terima kasih”, sekali lagi bila masuk lagi kan [mengajuk bunyi pembunyi isyarat] satu *line* [baris] dah [mengajuk bunyi pembunyi isyarat] saya pun jadi alamak macam mana lah aku ini [senyum sambil memegang pipi] jadi kan .. saya pun nyanyi lah, tiba *turn* [giliran] nyanyi - - *buzzer* [pembunyi isyarat] tak bunyi tau, tak bunyi sampai habis tau [ketawa kecil] semua yang - - [gagap] macam saya dengar ada satu suara la “*cerah masa depan*” dia kata, itu jelah (sahaja) tapi bila fikir dah berhenti, “*oh dapat ke*” [sambil memandang ke atas] sebab orang lain nyanyi (menyanyi) satu *line* [baris], aku ni siapa ... boleh ke [sambil ketawa gembira], sebab tak *confident* [yakin] pun boleh dapat lagi ke tak (tidak) , *so* [jadi] balik la masatu sampai tahu keputusan melalui *telegram*- - semua kan, *so* [jadi] macam tu lah ceritanya.

ZNM: *So basically* [jadi pada dasarnya], jurinya tak nampak lah... puan tak nampak

RR: Tak nampak- - [geleng kepala] tapi rasanya *maybe* [mungkin] orang yang dalam tu adalah orang - - yang memang ...

ZNM: *Professional* [professional] lah

RR: Tapi dulu memang betul orang - - yang memang tahu tentang muzik, yang memang pakar tentang muzik yang akan duduk di dalam itu. Sebab itu bila kita tengok yang macam yang lahir daripada pertandingan bintang RTM macam Dato Jamal _ _ _ tu semua yang betul - - yang boleh nyanyi [garu hidung] diorang memang akan pilih dan tapis yang betul - - boleh nyanyi, berbakat la.

NAH: Alhamdulillah okay puan, bagaimana puan mendefinisikan diri puan?

RR: Maksudnya? [betulkan tudung]

NAH: Dari segi ... puan ni seorang yang teliti ke ... puan jenis yang membahagikan masa family dengan kerjaya ke [sambil menggerakkan tangan] macam mana tu.

semuanya jadi *perfect* [sempurna], semua orang nak jadi *perfect* [sempurna] tapi saya em .. betul lah tapi kalau dalam kerja tu buat saya- - [gagap] saya teliti lah saya __ [bunyi anjing menyalak]

ZNM: Em teliti [mengangguk kepala]

NAH: Okay puan, boleh puan kongsikan tak apa tajuk lagu pertama yang puan nyanyikan dari album pertama puan lah [menggerakkan tangan]

RR: [betulkan tudung] ha album pertama saya, adalah diberi... ha tajuk lagu album itu adalah “Sabar lah sayang” haa ... sebab tu lah saya disuruh sabar, itu pun tak adalah dapat menjulang betul- - nama saya sebab album ke-2 saya “Kau kunci cintaku dalam hatimu” yang betul- - bawa saya ke _ tapi [berfikir] saya sebenarnya saya okay sebab apa bila kita [sambil menggerakkan tangan] tak mencapai kejayaan dalam sekejap, maksudnya macam saya walaupun saya dah menang bintang RTM, saya dah ada peminat itu semua [bunyi anjing menyalak] tapi kejayaan album tu agak tak mendadak terus macam first [pertama] album saya boom terus [menggerakkan tangan] maksudnya album pertama tu memang - - daripada tajuk itu lah sabar lah .. dia suruh saya sabar... belajar lagi... sampai lah album ke-2 tu betul - - menjunam nama saya ke puncak persada seni yang mana tahun itu saya... semua lah, dapat menang itu dapat award ini, dapat menang bintang popular tahun lapan puluh lapan [88] lapan puluh sembilan [89] jadi banyak kejayaan yang saya raih, lepastu saya banyak wakil arr [berfikir] untuk Asian Song Festival ke luar- - negara ... jadi macam banyaklah benda tu bermula lah saya punya _ mengecapi kejayaan tapi [menggeleng kepala] tak semudah terus [gagap] maksudnya terus yela macam saya cakap [bunyi anjing menyalak]

ZNM: *First* [pertama] lagu terus naik

RR: Macam sekarang _ nyanyi satu lagu viral dekat _ _

NAH: Berperingkat lah

RR: Dulu tak macam itu lah, susah la jugak ..

ZNM: Tapi lagu “Ku Kunci Cintaku” [menunjukkan isyarat bagus sambil senyum]

NAH: Saya hafal [menunjukkan isyarat bagus sambil senyum]

ZNM: Saya pun tahu [ketawa kecil]

RR: Oh yeke? [ketawa kecil]

NAH: Dengan “Sesaat Kau Datang” fuh saya memang suka lagu tu [ketawa kecil]

RR: Oh yeke? [ketawa kecil]

NAH: Okay puan, lagu pertama puan tu boleh saya tahu tak *composer* [penggubah lagu] dengan penulis lirik siapa?

RR: Okay sebenarnya arr [membetulkan tudung] macam [berfikir] bila saya, bila dah menang arr bintang RTM tu yang pertama arr [berfikir] em melamar ceh melamar pun boleh [ketawa kecil] untuk jadi *recording* [rakaman] artis ni Dato Ahmad Nawab, *so* [jadi] saya pun _ saya memang suka dia sebab masa tu dengar lagu - - Sharifah Aini, Uji Rashid... *so* [jadi] zaman tu lagu- - dia memang semua nya macam alamak *best* [seronok] kan lagu- - *ballad* [balada] sebab _ memang suka lagu- - *ballad* [balada] tau lepas tu sekali um bila dia yang em [berfikir] bila dia punya *staff* [pekerja] dia telefon cakap em abang nawab nak ambil tuk jadi *recording* [rakaman] artis *so* [jadi] kita rasa macam alamak *best* [seronok] lah, tak lepas peluang la teruslah macam okay. Sebenarnya kan macam daripada *quarter final* [suku akhir] lagi dah ada *recording company* [syarikat rakaman] yang nak - - suruh *sign* [tandatangan] tapi sebenarnya kita terikat dalam - - masa pertandingan kita tak boleh lagi untuk [bunyi anjing menyalak] *sign* [tandatangan] dengan mana- - *recording company* [syarikat rakaman]. *So* [jadi] yang *first* [pertama] ada *offer* [tawaran] adalah Dato Ahmad Nawab, *so* [jadi] daripada mula tu daripada lagu “Sabarlah Sayang” sampai beberapa album tu adalah lagu ciptaan Dato Ahmad Nawab. Termasuk lah _ _ _ lagu “Kau Kunci” tu semua lagu ciptaan Dato Ahmad Nawab [berfikir] ah tapi “Sabarlah Sayang” dia punya lirik tu orang lain lah [menggaru pipi] lirik dia _, tapi yang kedua “Ku Kunci Cintaku Dalam Hatimu” tu [bunyi anjing menyalak] adalah ciptaan Dato Ahmad Nawab [sambil menggerakkan tangan] dan lirik dia oleh [berfikir] kita panggil dia ‘Mama Juwie’ dia orang lama *you all* [kamu semua] tak kenal kan, ah dia reporter yang sangat popular [senyum kecil]. Dia seorang Reporter tapi dia dah tak ada dah, *so* [jadi] dia [berfikir] sangat baik lah ramai artis sangat sayang dekat dia sebab dia basically yang macam yang boleh simpan rahsia walaupun dia seorang reporter [tangan di dada] macam - - dia amat macam kalau rasa arr nak tulis ini- - baca dulu sebelum keluar, boleh tak bagi tajuk ini [bunyi anjing menyalak] dan dia sangat, kita sangat jadikan dia macam kawan lah

NAH: Okay puan set penggambaran lagu tu dekat mana *time* [waktu] tu? [bunyi anjing menyalak]

RR: Yang mana? “Kau Kunci Cintaku”?

NAH: Haah, yang tadi tu yang “Sabarlah Sayang” [bunyi anjing menyalak]

RR: [menggeleng kepala sambil membetulkan tudung] “Sabarlah sayang kita tak ada video klip pun yang oii (sayang) [ketawa kecil]

NAH: Yang lagu pertama [senyum]

RR: Tak ada, kita masatu (ketika itu) zaman- - tu tak ada video klip kita keluar kaset, piring hitam... piring dia pun kita pakai piring hitam... dulu kita pakai kaset [sambil menggerakkan tangan] masa zaman saya tu kita pakai kaset lagi, so [jadi] masatu kita tak ada lagi zaman- - video klip... tak buat lagi __ kita tak ada buat lagi masatu

NAH: Untuk lagu “Kau Kunci Cintaku” tu kat mana puan?

RR: “Kau Kunci Cintaku” pun tak ada [menggelengkan kepala sambil pandang atas] akak rasa, setahunya memang tak ada video klip

NAH: Oh yeke?

RR: Betul kalau ada pun sekarang ni kalau kita tengok dekat youtube tu semua macam daripada tv program... mungkin video klip yang buat betul - - buat daripada macam kita __ kita

buat, lepas- - tu lah be be berapa [gagap] tahun lepas tu lah baru zaman video klip keluar... kita pun start video klip apa semua [diam seketika]

NAH: Boleh puan ceritakan tak apa pengalaman puan sewaktu menghasilkan lagu tu, album tu?

RR: Lagu “Kau Kunci”?

NAH: Ha’ah.

RR: Em *okay* [baik] [befikir]

ZNM: Masatu macam bila dengar je rasa macam lagu ni meletup ni, ha macam tu

NAH: [ketawa kecil]

RR: Oh rasa... pengharapan pada lagu tu [betulkan tudung sambil ketawa kecil]

NAH: Ha’ah.

RR: *Alright* [okay] sebenarnya *okay* [baik] [berfikir] sebenarnya bila dengar lagu tu *okay* [baik] lepas dengar lagu tu suka- - dan kita bila balik buat *homework* [ulangkaji], *so* [jadi] bila - - [gagap] lagu tu nak *record* [rakam] *so* [jadi] akan macam Dato Ahmad Nawab akan bagi satu lagu *so* [jadi] besok nak *record* [rakam] lagu ni dia akan cakap, *so* [jadi]... [berfikir] sebenarnya suka , bila dengar lagu tu memang suka la tapi tak lah kita fikir lagu ni akan hit ke apa tak, tak pernah terfikir tapi suka - - lagu , ha tapi masalahnya bila dalam studio kita tak anggap la lagu tu akan meletup, da dalam [gagap] studio kita dipaksa untuk [berfikir] bukan lah paksa sebab saya tak ada pengalaman bercinta lambat - - [ketawa kecil] masatu tak ada *boyfriend* [teman lelaki] tak ada tau [sambil tangan menunjukkan penafian] *so* [jadi] tak ada tak berani nak bawa *boyfriend* [teman lelaki] tak ada *so* [jadi] tak pernah bercinta, *so* [jadi] cerita tu seolah orang yang frust bercinta macam- - tengah bercinta tu nak - - nak masukkan *feel* [rasa] kat dalam lagu tu *so* [jadi] ‘Mama Juwie’ ada masatu [diam seketika] saya merekod lagu tu sebenarnya selepas saya menangis sebab bila dia suruh kita *feel* [rasa] kan , bayangkan *so* [jadi] saya ni dah terpaksa berlakon sebab saya tak pernah .. saya tak pernah bercinta pun.

NAH: [ketawa kecil]

RR: Betul [senyum] arr jadi bayangkan lah [termenung seketika] bayangkan... macam berlakon lah berlakon membayangkan diri konon kita ni macam ditinggalkan...

NAH: Meletakkan diri dalam dalam situasi tu [ketawa kecil]

RR: Ha meletakkan diri, berlakon supaya ... sebab bila kita menyanyi ni - - kita kena rasa dulu baru orang yang dengar tu dapat rasa [sambil menggerakkan tangan] kita kena rasa dengar lagu tu [kedua tangan di dada] baru orang dapat apa yang kita sampaikan. Itulah pengalaman saya pada lagu “Kau Kunci” tu, nak kata na nak anggap [gagap] ... ha tapi bila balik, bila dengar lagu tu bila dengarkan balik saya akan dengarkan dekat *family* [keluarga] dulu lah, dengan

sepupu- - ... tapi bila dengar “*eh best [seronok] lah lagu ni*” - - diorang akan ulang- - ha *so* [jadi] diorang pun suka, *so* [jadi] rupanya- - lagu tu ramai yang suka lagu tu.

ZNM: Ramai yang suka [senyum kecil]

RR: Haa... tapi rezeki saya lah, semua ni bersyukur kepada Allah lah [menadahkan tangan tanda bersyukur]

NAH: Alhamdulillah [senyum kecil]

RR: Alhamdulillah [senyum kecil]

ZNM: Tulah *okay* [baik] puan, selama puan berada dalam industri muzik sekarang ni kan, puan ada tak penyanyi lain yang puan Ramlah rapat lah sampai sekarang yang masa dulu dia ada dan sampai sekarang lah dia ada?

RR: Saya ni sebenarnya tak ramai kawan [termenung seketika] sebab saya ni jarang keluar, keluar - - dengan artis lain semua saya ... saya apa ni [berfikir] arr macam - - tu je lah [bunyi anjing menyalak] tapi nak kata macam kadang- - tu dia tak ada yang betul- - macam rapat setiap masa saya nak *call* [panggilan] nak apa semua. Dulu pernah lah saya pernah satu *company* [syarikat] dengan Ziana Zain, pernah sebab saya satu *company* [syarikat], *so* [jadi] satu *company* [syarikat] tapi bila dia dah kahwin ... dia dah ada kehidupan sendiri ... *so* [jadi] kita tak rapat macam dulu- - lah, dulu memang kita satu *company* [syarikat] *so* [jadi] kita selalu jumpa ... itu lah yang paling rapat yang kita boleh *share* [kongsi], maksudnya bagi saya kalau rapat tu macam

kawan rapat yang kita boleh *share* [kongsi] *personal*- - [peribadi] *problem* [masalah] tu semua kan, so [jadi] kita percaya dia, dia percaya kita itu saya anggap rapat lah [bunyi anjing menyalak]. Tapi kalau setakat macam keluar- - _ _ _ bagi saya macam kawan- - biasa dengan orang lain pun saya okay je. Tapi saya tak adalah yang kalau boleh hari- - “*eh jom lah sini*” tak ada. Sebab saya memang tak ada kawan artis yang rapat, kalau ada yang rapat pun bukan daripada golongan artis [diam seketika] daripada kawan- - yang lain ha maksudnya bukan - - [gagap] golongan artis [bunyi anjing menyalak]. Maybe [mungkin] lah sebab saya [gagap] dulu berkawan ... berkawan pun bukan memang bukan- - [gagap] artis lah yang saya rasa boleh rapat, kalau artis memang tak ada yang betul- - rapat lah [diam seketika] kalau sesekali keluar jumpa semua baik lah.

NAH: Puan ada terlibat dalam apa- - teater tak? [senyum kecil]

RR: Ada [sambil mengangguk kepala tanda setuju] saya pernah .. saya pernah sebenarnya sampai sekarang pun ada *offer* [tawaran] saya untuk berlakon [bunyi anjing menyalak] tapi saya tak pernah nak ambil lagi sebab saya pernah [termenung seketika] saya pernah berlakon sebenarnya dalam CD “Laukku Cukup Masin” tu sekali, “Laukku Cukup Masin” tak tahu lah korang tahu [ketawa kecil] [bunyi anjing menyalak] lepastu untuk dapat untuk [gagap] dapat untuk merasai pengalaman, so [jadi] saya suka juga tapi arr [berfikir] bila kita nak menyanyi dan juga berlakon ni macam masa tu agak terbatas lah takut kita tak terbuat [gagap] sebab saya ni ki ki kita [gagap] ni kena bagi komitmen penuh kan bila kita .. bila berlakon kita dengan orang lain melibatkan orang lain, so [jadi] bila teater pun saya pernah buat teater ‘Tanggung’ untuk saya merasakan pengalaman berbeza, seronok dan pengalaman bila nak berlakon arr untuk drama lain, untuk teater kita dapat pengalaman lain [sambil menggerakkan tangan] [bunyi anjing menyalak] so [jadi] pernah., saya pernah dapat pengalam tu [sambil mengangguk kepala].

NAH: Tahun bila tu puan teater yang ‘Tanggung’ tu?

RR: Ha 'Tanggung' tak ingat lah, dah lama la sangat [mengerutkan dahi]

NAH: Ha pelakon... barisan pelakon pada masa itu puan?

RR: Apa tu Abang Nash ada... arr [berfikir] Wan Maimunah [betulkan tudung] jadi masatu pun buat teater tu sebab suka sebab apa pelakon- - yang macam "wow"

ZNM & NAH: Hebat- - [senyum kecil]

RR: So [jadi] kita bila kita teater tu satu benda diajar, kita belajar lontaran suara, macam mana nak bercakap untuk teater sebab macam mana kita belajar ... [berfikir] okay macam kata lah contoh nya macam teater ni dalam keadaan sedih ... sedih tapi kita kena bercakap yang orang boleh dengar tapi bukan dalam [diam seketika] kita tak boleh nak jerit [menggerakkan tangan sambil senyum kecil], tapi kan kita punya suara tu nampakkan kesedihan kita tapi dalam nada bukan nada menjerit marah tapi kena kuat lontaran suara tu bila menyanyi tu lain bila kita bercakap untuk teater ni di situ lain, lain lah bila kita berlakon drama ni sebab kamera dekat. Macam teater kita kena pergerakkan kita kena *over* [terlebih] [senyum kecil], maksudnya untuk menampakkan bukannya pergerakkan maksudnya kita kena nampakkan penonton [bunyi anjing menyalak] itu perbezaan yang saya belajar daripada situ, kalau macam - - macam drama ke apa kamera akan fokus muka kita, air muka kita, air mata jatuh Nampak... betul tak? [ketawa kecil]

NAH: Betul [ketawa kecil]

RR: Tapi kalau teater orang yang jauh tak akan nampak air mata kita, orang nak merasakan kesedihan tu *so* [jadi] daripada kata- - kita macam mana kita nak lontarkan arr dialog kita tusupaya orang merasa, haa .. marah, sedih haa .. dia lain- - pengalaman yang [termenung seketika] best [seronok] nampak best [seronok] sebelum tu kita akan _ [bunyi anjing menyalak] [berfikir sambil tersenyum kecil] ha macam latihan- - sebelum kita masuk ke ke [gagap] pentas tu. Memang best [seronok] la walaupun saya tak dapat meneruskan [termenung seketika] maksudnya bukan kerana tak suka tapi kerana takut tak terbuat [bunyi anjing menyalak] ha takut kita tak terkejar, jadi kita tak nak lah bagi [termenung seketika] kira duit aje tapi kita tak dapat bagi apa yang sepenuhnya daripada kita [bunyi anjing menyalak]

NAH & ZNM: Komitmen tu.

RR: Komitmen betul [tangan di dada]

ZNM: Puan [membetulkan kedudukan] masa teater tu kan ada pengarah dia kan, pengarah dia tu masatu macam mana? Puan pernah kena marah ke? [ketawa kecil]

RR: Tak- - dia tak berani marah kita [ketawa besar] tak dia bukan tak berani marah [sambil membetulkan tudung] tapi *maybe* [mungkin] sebab ..

ZNM: Dia lebih kepada mengajar lah

RR: Tapi saya jadi masa tu 'Tanggung' tu saya jadi kakak yang jahat, kakak yang jahat jadi puteri yang jahat konon nya lah, *so* [jadi] watak tu macam .. dia ta tak ada kata [gagap] "*Ha*

saya suka character [watak] tu” sebab ingat character [watak] tu, so [jadi] apa yang kita buat tu ha dia okay apa yang kita buat tu dia macam .. tak marah lah. Dia jadi ma macam [gagap] seronok lah [senyum kecil] sebenarnya pengarah pun amat membantu, so [jadi] pengarah pun macam [diam seketika] macam saya [tangan di dada] saya tak boleh kalau kerja orang marah- -

NAH & ZNM: Oh [ketawa kecil]

RR: Saya tak boleh buat [tangan di dada] baik menyanyi ke apa saya tak boleh, so [jadi] orang kena cakap okay- - dengan kita ha barulah kita okay kalau tidak lagi lah tak boleh [ketawa kecil]

NAH: Takut... kita nervous [gugup] [ketawa kecil]

RR: Tapi sepanjang berlakon tak adalah marah- - seronok lah kerja, sebab kita dapat banyak- - pengalaman daripada pelakon- - yang macam arr [diam seketika] panggil ‘Mummy’ la Wan Maimunah tu semua [bunyi anjing menyalak] jadi di dia [gagap] banyak bagi .. bila dia berlakon kita banyak dapat tunjuk ajar daripada diorang (mereka) banyak belajar la

NAH: Okay puan, boleh puan kongsikan tak syarikat pertama yang mengambil puan sebagai salah seorang penyanyi di bawah syarikat tersebut ?

RR: [Berfikir] Arr mula- - nya daripada [bunyi anjing menyalak] *Ahmad Nawab Production*, kita panggil nama apa [berfikir] tapi daripada syarikat Ahmad Nawab la .. Nawab Production NWP [berfikir] [bunyi anjing menyalak] lepas tu (itu) PMC yang mula- - la, lepastu

(selepas itu) bila “Kau Kunci” baru arr BMG. [diam seketika] yang pertama PMC, tapi yang macam BMG ni macm *International* [antarabangsa].

ZNM: Dia lebih kepada *International* [antarabangsa] sikit la

RR: Ha’ah sebab dia memang *International* [antarabangsa] sebab kita _ company [syarikat] banyak- - tapi masatu mula- - tu local company [syarikat tempatan] tapi bila dengan yang arr [berfikir] BMG ni baru yang International Company [syarikat antarabangsa] la yang handle [mengendalikan] [bunyi anjing menyalak].

ZNM: Okay puan, bagaimana pula pengalaman yang em pengalaman yang puan dapat waktu menyanyi dengan penyanyi- - hebat yang lain? Macam berduet dengan Dato Siti Nurhaliza

RR: Ini ada satu cerita tau bila kata [berfikir] *first time* [kali pertama] menyanyi dengan nama- - besar , ni cerita akak dulu lah nak cerita lah, arwah Dato Sudirman Haji Arshad tu sangat baik lah, dulu ada satu ketika lepas sebelum buat album lagi lepas menang Bintang saya dijemput lah dalam satu program [bunyi anjing menyalak] satu program arr Hari Raya la [senyum kecil] so [jadi] situ nama besar tau, selama ni dengar dekat de dekat- - [gagap] [berfikir] kampung masatu masa sekolah dengar Dato Sharifah Aini, dengar Uji Rashid [bunyi anjing menyalak], Noorkumalasari dengan Khatijah Ibrahim, tu nama- - yang besar. So [jadi] program tu semua nama yang besar- -, saya lah seorang yang tak buat album lagi [menggelengkan kepala] sebab baru menang Bintang so [jadi] duduk, duduklah dengan mak sebab mak bawa. Duduklah tepi cerok (hujung) dekat itu [bunyi anjing menyalak] segan la nak campur, so [jadi] Abang Sudin ni dia sebagai *host* [tuan rumah] program tu dia pun datang tau, dia datang dekat saya lepas tu dia kata “*Ramlah kenapa duduk seorang- - dekat sini*” pastu saya cakap “*malu lah abang sudin segan orang nya semua macam ... saya rasa diri saya ni macam kecil sangat*” lepas itu dia kata

“mana boleh fikir macam itu, ramlah tahu tak ramlah pun ada keistimewaan dia, ramlah tahu tak apa keistimewaannya?” saya ingat sampai sekarang dia kata *“Ramlah tak _ sangat ramlah tak moden sangat”* [ketawa kecil] *“Itu ramlah pegang, ramlah ada bakat sendiri”* [bunyi anjing menyalak] lepas itu tahu tak kad raya pertama yang dapat adalah kad raya Abang Sudin yang bagi dekat saya dekat kampung lepas menang Bintang tu. Punya lah seronok sebab Abang Sudirman yang bagi kad raya tu

NAH: Ya Allah terharu [ketawa kecil]

ZNM: *Best nya* [seronok] [ketawa kecil]

RR: Itu rasa macam Ya Allah [pandang atas sambil senyum] rasa macam *first* [pertama] dia bagi kad raya tu. Lepas itu dia memang jenis ikut - - perkembangan daripada awal, *so* [jadi] saya rasa Abang Sudin ni memang ya Allah Abang Sudin ni macam [tangan di dada] walaupun dia satu nama besar masatu kan dia macam tak sombong [senyum kecil] *so* [jadi], dia macam .. kita rasa diri kita ni kecil sangat masatu, *so* [jadi] dapat semangat daripada dia sampai sekarang ingat apa yang dia cakap, semangat yang dia bagi [tangan di dada]. *So* [jadi] bila kita rasa macam diri kita *down* [jatuh] tu macam ingat apa yang dia cakap. Itu jadi satu macam perangsang la daripada Abang Sudin [terharu]

ZNM: Jadi pegangan sampai sekarang

RR: Macam sekarang ni kita tak kisah menyanyi dengan yang lain macam kalau yang lain tu sebab kita dah dulu menyanyi daripada diorang.

ZNM: Betul [senyum kecil]

RR: Menyanyi dengan yang lebih kemudian daripada kita [tangan di dada sambil senyum kecil] tapi yang kita rasa sekarang sebab kita dah dulu rasa pengalaman tu, maksudnya kan kita tak ada rasa yang macam tu kan. Maksudnya kita [tangan di dada] bila yang lebih dulu daripada kita yang satu nama besar, ha itu yang akan rasa lain macam itu. [diam seketika] Lepas itu kita dah tak ini sangat kan, yang lain- - itu tak ada lah rasa macam _ sangat.

NAH: Okay puan, puan nak rehat ke? Nak minum air ke? [senyum kecil]

RR: Takpe - - [menggelengkan kepala] okay.

NAH: Okay puan, dalam satu album pertama tu berapa lama nak menghasilkan tu, kalau puan masih ingat?

RR: Eh tak... dulu cukup energy [tenaga], satu malam boleh buat empat lagu

NAH & ZNM: [terkejut]

RR: Betul tak tipu, betul dulu sebab dulu Dato Ahmad Nawab pernah cakap. Sebab kan bila macam makin [diam seketika] kita orang buat *recording* [rakaman] malam, *so* [jadi] makin lama bila mood tu makin ada .. mood tengah ada buat lagu memang sekejap- - aje, *so energy* [tenaga] tu masih banyak umur 20-an kan [ketawa kecil]

NAH: Masih *Fresh* [segar] [ketawa kecil]

RR: Fresh [segar] lagi, so [jadi] “*nak berhenti ke?*” “*nak buat esok ke?*” Dato Ahmad Nawab cakap, “*tak- - nak buat lagi*” “*nak buat lagi? Betul?*” ha buat lagi. Dalam satu malam 3 ke 4 lagu betul, tak lama pun. Da... [NAH menyampuk]

NAH: Em apa puan?

RR: Iya lah macam sekarang kan banyak orang buat lagu pun sampai berapa lama kan, tapi dulu memang betul [mengerutkan dahi] bukan nak cakap apa tapi memang betul tak percaya boleh tanya Dato Ahmad Nawab itu.

NAH & ZNM: [Ketawa kecil]

RR: Dulu memang rasa macam .. sebab bila mood itu datang rasa macam nak buat terus sebab apa, kadang- - ada juga hari yang datang tapi tak boleh *record* [rakam] pun. Sebab bila masuk studio itu [berfikir] sebab macam Dato Ahmad Nawab kalau masuk studio itu, studio nya memainkan peranan berbeza juga. Ada yang *soundnya* [bunyi] lain macam ini, ada yang *sound* [bunyi] nya lain itu tak kena... kadang itu ada juga mood tak sampai, mood tak dapat. Ada satu kali itu [berfikir] balik aje sebab apa [ketawa kecil] tak makan so [jadi] macam Dato Ahmad Nawab akan pastikan, *make sure* [pastikan] sebelum masuk studio mesti makan, mesti cukup rehat semua so [jadi] kalau rasa macam kalau masuk itu kadang rasa macam tak dapat mood, boleh nyanyi tapi maksudnya [bunyi anjing menyalak] mood tak sampai. Kadang dia kata “okay

lah tak payah buat malam ini, kita balik” [bunyi anjing menyalak]. Kadang- - ada juga yang tak boleh buat, tapi kalau boleh buat itu kadang sampai 2 ke 3 lagu macam itu lah.

NAH: Oh kena *ready* [sedia] lah, makan siap- - sebelum pergi

RR: Mesti, sebab kita nak nyanyi pun kena isi perut. Bila kita tak isi perut kita, kita susah nak *push* [tolak] kita punya vokal itu kan. Jadi memang sebenarnya memang penting lah makan tak boleh terlalu kenyang dan tak boleh lapar juga macam itu lah. Bila pergi studio itu tak nak makan memang satu kesalahan lah, salah kita lah [bunyi anjing menyalak].

ZNM: Maksudnya dulu kalau nak cari mood mestilah ada satu lagu, satu mood dia macam ..

RR: Dia macam mana [berfikir] dia ikut pada penceritaan lagu itu lah. Kadang ada lagu yang *happy* [gembira], ikut pada lirik lagu itu lah. *So* [jadi] mood kita memang berbeza- - lah [bunyi anjing menyalak] kan macam mana kan kita nak [gagap] anokan dalam mood lagu itu.

ZNM: Tapi kira bagus lah, boleh satu... kalau empat lagu itu empat mood, *so* [jadi] empat- - mood itu kena berbeza.

RR: Ha’ah empat- - kena, *so* [jadi] kita kena menyanyi *and then* [dan kemudian] masuk dalam mood lagu ini, *so* [jadi] nanti kalau lagu yang itu, kena masuk dalam mood lagu ini. Ikut pada dia lah, kalau dia kata “okay” kadang ada juga kita rasa macam “eh dah okay dah ni” “apa

yang aku dengar ni?” “rasa nak pukul _je ni” [ketawa kecil] macam rasa “eh dia ni nak apa lagi ini” tu kadang- - telinga diaorang ini lagi tajam, mereka nak benda yang lagi baiklah.

ZNM & NAH: [Mengangguk tanda setuju]

RR: Kadang- - kita tak perasan dalam itu kita *record* [rakam] kita rasa dah okay tapi sebenarnya dah okay itu yang sebenarnya dia yang betul- - okay lagi [sambil menggerakkan tangan]. Dia memang amat teliti la, Dato Ahmad Nawab.

NAH: Dalam album “Sabar lah Sayang” itu ada berapa lagu puan?

RR: Dia selalunya macam ini, dia kalau satu album itu sebenarnya [berfikir] dulu- - [gagap] ada sepuluh tapi kita akan *record* [rakam] lebih sebab kadang biasanya akan record [rakam] ada yang sampai lima belas [15] lagu, tiga belas lagu [13], so [jadi] kita akan pilih sepuluh [10] daripada tiga belas [13] itu [bunyi anjing menyalak]

ZNM: Oh, tak boleh lebih daripada sepuluh [10]?

RR: Boleh

ZNM: Oh boleh

RR: Tapi nak buat apa, rugi lah lebih baik simpan sebab nak ikutkan satu tu memang untuk sepuluh [10] lagu aje. So [jadi] buat apa nak bagi lebih melainkan kalau ada bonus [ganjaran]... oh lagu bonus [ganjaran] bagi la macam itu, ikut la baik lagu untuk *next* [seterusnya] kan. [bunyi anjing menyalak]

NAH: Ha'ah (betul). Lagu apa yang puan paling gemari, paling suka menyanyi?

RR: Sebenarnya banyak kalau dalam satu album itu nak kata [bunyi anjing menyalak] kadang- - lagu yang kita suka itu bukan lagu yang *hits* [popular] pun. Tapi kalau kita dah kena nyanyi (menyanyi) kadang sampai kau bangun tidur balik boleh sebab dah selalu sangat kena nyanyi kan [ketawa kecil] so [jadi] lagu ... kadang- - ada lagu yang macam [berfikir] dalam satu album itu *company* [syarikat] akan pilih dua lagu yang mana untuk mana dia *push* [tekan kan] dimana dia akan main di radio selalu untuk bagi lagu itu *hits* [popular] [bunyi anjing menyalak]. Diorang akan *target* [sasarkan] dalam sepuluh [10] lagu itu cuma dua [2] lagu yang akan [bunyi anjing menyalak] jadi kalau macam dalam lagu “Kau Kunci” banyak lagu yang sedap- -. Tapi sebab kan terpaksa kedepan kan dua [2] lagu, jadi lagu- - yang lain ini orang yang betul- - ikut jen yang tahu ada banyak lagi lagu lain yang sedap. So [jadi] macam banyak lagu lain yang sedap pun yang suka tapi mungkin orang lain jarang dengar ha macam itu [bunyi anjing menyalak] banyak sebenarnya [mengerutkan dahi]

ZNM: Mungkin ada lagu itu yang lagi *catchy* [menarik] yang menarik perhatian orang

RR: Macam peminat yang betul- - [memegang hidung] peminat yang fanatik yang betul- - dia tahu lah, ada yang suka lagu ini, so [jadi] kita tahu “oh dia ini betul- - ikutlah kiranya” lagu- - yang tak *hits* [popular]... kalau orang cakap dia memang betul- - mengikuti kita punya album lah, dia tahu lah.

ZNM: *Okay* [baik] puan. (membetulkan kedudukan) kalau tak (tidak) keberatanlah, puan... (berhenti seketika) eh kecap (sebentar) (ketawa kecil)

NAH: Kenangan liku. (menunjuk pada kertas)

ZNM: Dah (sudah) kan tadi? (memandang pada NAH)

RR: Terbalik -- ea?

NAH: Haah. Sebab dah dengar puan ceritakan. (mengerakkan tangan)

RR: _ _ _ (Tidak jelas)

NAH: kecap ya puan.

RR: Takpe -- tanya je.

NAH: Tak dapat dilupakan.

ZNM: Kalau kenangan yang paling pahit lah dalam hidup puan yang puan takkan lupa.

NAH: Sampai sekarang lah.

RR: alaa... ada yang boleh cerita. Ada yang tak boleh cerita. Ada yang di pendam sahaja.

NAH: Takpe. (ketawa kecil)

RR: Ummm... (Berpikir seketika) banyak, banyak terlaluan nak cakap pun. Daripada segi... banyaklah. Sebab apa, kadang-- ada saya cerita macam *okay* [baik], benda yang paling... (berfikir seketika) yang kita tak duga macam keperitan. Keperitan bila kita nak jadi *public figure* [tokoh masyarakat], bila dia jadi macam bila macam kita ni dah umpama macam kita ni dah bergelar je sebagai orang terkenal di *public* [awam] _ *so* [jadi] _ _ _ dah ke belakang balik. *So that* [jadi itu], segala kita punya ummm (berfikir seketika) macam perilaku, _ _ akan nak ambil tahu. Tapi yang paling kita tak (gagap) benda-- yang tak benar tentang kita. Benda-- tu kadang-- sebab macam kita rasa macam -- rasa... alamak... kadang-- tertekan, benda-- itu akan _ _ tapi kita dah semakin lama, semakin dewasa dalam (gagap) industri ini. Kita rasa macam kita dah boleh nak *handle* [kawal] macam mana. Itu benda-- lah benda-- yang perit lah yang rasa.

NAH: Dah berpengalamanan?

RR: Jadi kita dah tahu macam mana... kita tahu tekan daripada sini, tekanan daripada sini... datang. Macam itu. Benda-- tu memang tak boleh lupa lah. Benda-- yang tak betul pasal kita.

NAH: Puan ada nak *share* [kongsi] tak pasal kenangan manis ke? Kenangan manis yang paling puan tak boleh lupakanlah sampai sekarang?

RR: Kenangan manis tu macam tadilah. Bila saya kata saya Berjaya menjadi seorang... Berjaya menjadi solo pertama yang Berjaya menjual lebih lima ratus ribu ringgit [RM500,000]. Lepastu (berfikir seketika), dengan segala yang dicapai, anugerah-- yang dicapai, dan sebagainya. Saya menang di Vietnam, sebagai __. jadi benda-- itu semua menjadi kenangan manislah. Benda-- yang tak boleh lupa lah.

ZNM: Yang di *propose* [meminang] oleh Dato Ahmad Nawab. (ketawa kecil)

RR: Yang penting pada permulaanya saya menang, menang single. Mencorakkan itu yang memulakan Langkah saya dalam bidang nyanyian ni. Nak masatu hadiah *birthday* [hari lahir] yang paling besar.

NAH & ZNM: YaAllah. (ketawa kecil)

RR: Bintang RTM tu, dibuat... (berfikir seketika) kalau dia buat dalam... (berfikir seketika) saya punya birthday [hari lahir] sembilan belas [19] hari bulan dua [2] tau. Jadi dia buat, masih ingat lagi sebab saya menang tu lapan belas [18] hari bulan dua [2] tahun lapan puluh enam [86]. __ lapan puluh lima [85] tapi, final tu dia bawak (bawa) ke tahun lapan puluh enam [86]. Jadi __. “YaAllah, kalau lah dia buat lapan belah [18] hari bulan, sekiranya malam itu aku menang, dia akan jadi satu hadiah paling besar dalam hidup”. So [jadi] saya cakap lah. Benda tu memang betul jadi kenyataan. Dia dibuat pada lapan belah [18] hari bulan, so [jadi] kalaulah aku menang malam ni, memang betul akan jadi hadiah paling besar dalam hidup sayalah.

ZNM: Haah. Puan masuk ujibakat itu pun macam tak sangka lepas. (membetulkan posisi kedudukan). Jadi haa... (mengiyakan)

NAH: Ramaikan?

RR: Ha? Ya! kita tak sangka. Tapi ini semua rezekilah. Rezeki Allah lah dah tertulis. Cuma kita, berkat doa yang lain lah apa ni semua memang perjalanan kita tu dah tertulis.

ZNM: Haah. Betul.

NAH: Sokongan keluarga. Dapat sokongan daripada keluarga pun penting juga kan puan?

RR: Betul. Betul. Kita nak tu. Tapi kita pergi nyorok--. Lepastu baru...

NAH: (ketawa besar) nasib membawa hasil yang besar (sambil menunjukkan tangan)

RR: Haah alamak... tapi alhamdulillah lah. Alhamdulillah lah dah rezeki dekat situkan?

ZNM: Masa puan pergi tu tak kena marah ke dengan mak yang tidur rumah sepupu tu ea?

RR: Haa... sebenarnya, masa dapat final, saya dapat surat ugutan tau. Cakap dengan abah, "nak apa-- jadi dekat anak, jangan kasi pergi ke... jangan... jangan hadir ke final [akhir]." Surat Telegram. __ yang hantar. Tapi abah dah nak tarik diri dah. Abah takutkan jadi apa--dekat

sayakan? Mak yang cakap takpe. Mak kata, “segala benda semua tuhan yang tentukan”. Takpe biar mak yang _ takpe. Mak yang _ _ sekali lagi mungkin tak-- boleh. Sebab abah kalau abah kata tak boleh, memanglah tak pergi. Nak buat macam mana kan?

ZNM & NAH: Haah.

RR: *Time* [waktu] tu mak kata okay [baik], takpe. Abah kata abah izinkan. *So* [jadi] tu lah. Mak ni tak lah dia menghalang sebenarnya. Tapi sebab masatu tak abis sekolah lagi, so [jadi] dia ni kang, ashik menyanyi je kerja nya kang, lupa nak belajar kan?

ZNM: Itu memang *fashion* [gaya] mak -- lah sampai sekarang. Betul (menganggukkan kepala)

RR: Mak memang garang. Mak saya memang garang. Itu sebab saya cakap kalau balik lewat, memang kenalah. Abah, tak. Abah tak pernah tinggikan suara. Lagi -- dia memang akan macam itu. Kalau bapak garang, mak _ . Kalau macam tu -- lah. Kenalah *balance* [sama rata] lah kan?

NAH: Haah. Sebab anak perempuan kan?

RR: Perempuan pun. Kalau buat salah pun kena.

NAH & ZNM: (Ketawa besar)

ZNM: Okay [baik] puan, kita teruskanlah, macam mana perkembangan puan sekarang? Macam terlibat dalam karya seni lain. Macam puan ada jadi MC ke? Untuk *event* [acara]?

RR: Saya takde bakat jadi MC.

NAH & ZNM: (Ketawa besar) (membetulkan posisi kedudukan)

RR: Saya lebih rela disuruh menyanyi sampai pagi daripada bercakap. Yelah... sebab setiap orang itu dikurniakan anugerah tuhan. Bila orang ini... tak semua orang boleh pandai bercakap. Tak semua orang boleh jadi MC. Tak semua orang boleh menyanyi. Jadi macam itu lah. Sebab saya di (gagap) dikurniakan bakat untuk menyanyi. Saya lebih rela menyanyi. Betul saya cakap. Tapi kalau... (berfikir seketika) benda -- lain, takde lah buat masa sekarang ni saya menyanyi je lah. So [jadi] maksudnya, saya terus menyanyi dan saya baru je keluarkan *single* saya ___, itu saya baru keluar lagu "Ajaib", lagu ___ sebelum itu ada lagu "Masar Cinta". In sha Allah hujung tahun ini, PKP ke tak PKP ke, saya tetap keluar *single*. So [jadi] takpe untuk peminat -- *just* [hanya] untuk Ramlah Ram Group ni amat saya rapat, dengan ___ kira Ramlah Ram Group Entertainment ini, memang sangat rapat dengan saya. Sebab saya *direct* [langsung] cakap macam *family* [keluarga]. So [jadi] diorang dalam Ramlah Ram Group ini, bila saya keluarkan *single* ini dikira sebagai, sebagai apa tau? Sebagai cenderamata saya untuk diorang yang selamini setia bersama. Pengikut saya daripada dulu, daripada diorang... sebab ini macam *fan club* [kelab peminat] ini, diorang daripada sekolah tau. Macam *you all* [kamu semua] sekolah -- minat ni, sampai satu ketika... saya --, dulu kitorang belajar, kitorang belajar kita -- takde apa nak __ kan. Sekarang ini, kitorang semua dah kerja, so [jadi] masing -- ada kerja sendiri, __ masing -- dalam -- benda yang berbeza. Sorang ni kerja sini, so [jadi] diorang, bergabung. Yang grafik tahu ini, so [jadi] diorang, ___. Jadi sorang buat album akak itu, album -- "Aspirasi Hati" itu, menjadi satu memang kenangan yang paling... so [jadi] sekarang presidennya dah meninggal. So [jadi] dia... diorang ni. Bersatu kerana akak. ___, maksudnya ___ saya. Sebab diorang daripada, jadi diorang menggunakan kepakaran masing -- ini, yang booleh

buat lagu, yang boleh buat grafik untuk cover album semua, semua album itu adalah hasil daripada diorang semua. Daripada lirik lagu, daripada “Sesaat Kau Datang”.

NAH: Sesaat kau datang. (menganggukkan kepala sambil senyum)

RR: dalam album “Sesaat Kau Datang” itu, “Aspirasi Hati” itu, sebab ia dinamakan “Aspirasi Hati” adalah daripada peminat untuk saya. _ _ _ Album ini, *hundred percent* [seratus peratus] modal dia semua, adalah daripada peminat.

NAH & ZNM: Ohhhh... (menganggukkan kepala)

RR: Haaa... _ _ _ yang berkata kak, kita nak buat *something* [sesuatu] untuk akak sebab kita dulu belajar, sekarang ini kita dah kerja, ada pun ada yang dah berumah tangga pun kan terpaksa. Dulu, diorang kata nak buat *something* [sesuatu] untuk akak, kita nak akak itu, kita taknak jadi... kita taknak jadi, apani *fan* [kelab] untuk nak jumpa sahaja, _ _ _ supaya akak terus nyanyi. Diorang yang bukakkan account *Facebook*. Diorang yang bukakan apa suruh... IG semua... sebenarnya akak tak tahu benda -- itu semua. Bila akak berbelas tahun tak nyanyi, sebelum buat *comeback* [kemunculan semula], dengan lebih ketentuan semua balik, berbelas tahun tak buat album lagu sebab Dato Ahmad Nawab... so [jadi] bila, diorang datang, diorang datang kat kampung, diorang datang dekat -- KL, cari akak untuk buat “kak (akak) kita tunjukkan akak *website* [laman web] sini, diorang buatkan *website* [laman web]. (ZNM menyampuk). Jadi, macam akak, akak tidak terdedah pada bend aini semua sebab zaman -- kita dulu, tak ada. Benda -- ini semua. Perhubungan kita dengan peminatnya, agak berbeza. Kan? Jadi bila -- jadi macam ini, dia kata “*kak sekarang cara macam ini, kita nak akak, kita nak akak ikut semua benda ini. Kita nak akak _ _ _ . Kita nak akak terus ada. Ramai lagi peminat akak dekat sana, _ _ _ _ ramai kak*”. Diorang berkumpul semua, diorang Bersatu semua untuk rupa -- nya, diorang bagi semangat dekat akak semua balik kemudian buat, *and then* [dan selepas itu] akak (kakak) adalah semangat. Diorang ni merupakan semangat untuk akak (gagap) diorang --

buat apa semua bend aini. So [jadi] itu yang diorang dah lama dengan diorang ini berapa tahun. Ahh... Ramlah Ram Group. __ _ terjadilah Ramlah Ram Group itu. So [jadi] bila...bila keluarlah album Aspirasi Hati, semuanya adalah ciptaam lagu kadang -- semua, semua sekali. Ada dia punya... apa ni (berfikir seketika) cover album. Daripada video klip itu semua pun diorang buat. __ _ kak... masa sesaat kau datang itu, diorang cakap dekat akak, "*kak, kak nyanyi lagu ini kak (kakak) masa RAP [rapping / genre nyanyian]* __ _". "*Korang betul --?*"

NAH & ZNM: (Ketawa besar)

RR: __ _ cakap lah kan? Korang biar betul -- nak suruh akak? "*Takpe kak, akak cuba. Boleh kak . Takpe kita orang ada*". Kita nak ada lagu untuk orang -- muda sikit.

NAH & ZNM: Haah. Betul. (menganggukkan kepala)

RR: Akak pun cakap, ahh... (berfikir seketika) apa ini... apa ini... sekali cakap, anak buah pun kadang -- cakap __ _ perempuan ini pun dah... lagu -- kita lama, yang karaoke itu pun dah lama tak buat lagu itu kan?

ZNM: (menganggukkan kepala)

RR: Dia kata, kita nak sikit --. Kita __ _ . Masatu akak tak kenal pun, apa itu, siapa ni?

NAH: Sleeq! Sleeq! (menyampuk)

RR: SLEEP ke...

ZNM & NAH: Haah. (menganggukkan kepala)

RR: Tak tahu pun sebenarnya. Semua itu pun dekat Malaysia, diorang tak berapa sangat ini...

NAH: Haah sebab diorang orang Singapore. (menganggukkan kepala)

RR: Belum kenal lagi masatu. Saya pun tak kenal sangat. Dia kata, tengoklah YouTube semua. Okay [baik] je kalau korang rasa *okay* [baik], *okay* [baik] lah. *So* [jadi] nyanyilah... jadilah lagu itu. __ __ rasa hati itu. *So* [jadi] alhamdulillah,ambutannya alhamdulillah __ (gangguan bunyi). *So* [jadi] jadilah lagu itu, *so* [jadi] album Aspirasi Hati itu, memang satu yang tak dapat lupa lah. Memang ini -- __ __ memang -- memang (gangguan bunyi) daripada diorang yang selama ini __ __ (kurang jelas)

NAH: Emm... (menganggukkan kepala)

ZNM: Yelah... kalau nak itukan, senang cerita, nama Ramlah Ram ini memang penyanyilah, memang ikon penyanyi. (senyum manis)

RR: Dua -- __ __. Dia jadi macam satu lagi benda yang belum pernah lagi *fan club* [kelab peminat] yang buat album untuk artis dia. Orang yang dia suka. Tak pernah. *So* [jadi] kita

adalah *the first one* [yang pertama] yang buat. So [jadi] diorang adalah *the first one* [yang pertama] yang buat. Dia... (gagap) Ramlah Ram Group itu.

ZNM: kita orang pun macam tak sangka, bila -- kak Ramlah cakap ini, baru kita orang macam Ohh... tahu...

NAH: Nampak. Haah.

ZNM: Rupanya dari *fan* [peminat].

RR: Hmm... betul. Dari *fans* [peminat] semua. *Hundred percent* [seratus peratus]. Dia tak kasi _ _ _ _ dia buat je. So [jadi] lagu semua diorang buat. So [jadi] _ _ daripada *fan* [peminat] *hundred percent* [seratus peratus].

NAH: Saya rasa... apa --? (memberi laluan pada RR untuk bercakap) apa puan?

RR: Rasa terharulah. Rasa terharu sebab kita rasa macam itu sekali. Sampai, apa ni saya punya, apa ni ada satu konsert dekat Impiana Hotel pun diorang buatkan juga.

ZNM: Haaa... (teruja sambil mengangguk kepala)

RR: Tajaan. Suatu konsert sebab nak _ _ _ . So [jadi] diorang *share* [kongsi] ramai --
buatkan untuk konsert.

NAH: Haa... (teruja) Ohh *time* [waktu] itu takde sponsor?

RR: Mencari sponsor adalah suatu benda bukan yang mudah.

ZNM: Betul itu betul (menganggukkan kepala)

NAH: Haah. Susah.

RR: _ kadang masa lah, nak tunggu masa tu... jadi diorang je yang ramai -- berkorban
share [kongsi] sebab dia tak nak... dia tak nak... _ _ _ . Diorang nak buat.

**NAH & ZNM: Hmmm... saya rasa lagu sesaat kau datang tub oleh di terima sampai
sekarang lah sebab saya pun kadang -- dengar. Kalau keluar dengan kawan -- tu memang
bukak lagu kak Ramlah yang tu.**

ZNM: (ketawa kecil)

RR: Tulah sebab macam, dekat UiTM dekat ni... KL, dekat ni tu apa tu KL... (berfikir
seketika)

NAH: Shah Alam.

RR: ___. Kite buatlah lagu tu, *so* [jadi] masa pergi tu keluar --, *so* [jadi] *time* [waktu] tu lain semua muda -- lah.

NAH & ZNM: Haaaa.... (senyum sinis)

RR: Macam rasakan, "*alamak, macam mana ni diorang ni semua*". Tapi semua yang datang, diorang okay [baik] lah. Ada yang tahu lagu kunci, ada __ yang __ __ (kurang jelas). Bila keluar, diorang nyanyi sama -- lagu sesaat tu semua.

NAH & ZNM: (ketawa kecil)

RR: Ooo... bestlah korang ni semua *supporting* [menyokong] lah semua... rasa acam *happy* [gembira] sangat tau wak masatu tau. Saya rasa macam seronok. Bila dah seronok, boleh kita rasa macam, "*alamak diorang ni semua muda tau*".

NAH: Majoriti tahu. (menyampuk)

RR: Yelah muda -- tu tahu ke lagu ni. Tapi lagu Diam diam jatuh cinta pon ada yang ikut sama. *So* [jadi] macam seronok lah. __.

ZNM: Hmmm... (memahami) walaupun, kau kunci tu dah berapa kali nyanyi pun... (ketawa kecil)

RR: Pastu kita pergikan, bila pergi, diorang nak buat lagi tau. Pastu seronok la nak pergi lagi tapi tak dapat buat. Sebenarnya seronok tau.

ZNM: Walaupun nyanyi banyak kali, asalkan orang lain suka. (ketawa kecil)

RR: Haa betul lah. Takpe lah asalkan orang -- terhibur.

NAH: Orang terima. Haah. (menganggukkan kepala)

ZNM: Okay [baik] haa... oh, dah lari topik betul (memandang NAH) kite ni. (ketawa kecil)

NAH: (ketawa kecil) itulah. Dah lari topik, seronok dengar puan cerita.

ZNM: Sebab memang tak sangka (membetulkan kedudukan) lah fan -- yang buat konsert, buat...

RR: Oh, tak tahu ke?

NAH & ZNM: Tak... Haa tak tahu (mengelengkan kepala)

ZNM: Memang tak tahu.

RR: Macam diorang ___. Tapi memang besar lah pengorbanan diorang. Betul -- diorang buat. Diorang cakap diorang nak buat. Dia sanggup macam dia nak buat sebab macam mana sanggupnya diorang hantar. *So* [jadi] balik kampung raya, *so* [jadi] yang sorang ni dia memang kampung dekat Muar lah, *so* [jadi] dia sanggup printkan benda tu nak sanggup tunjuk bukti yang dia buat *website* [laman web] dia sendiri semua untuk akak. Dia buat *proper* [betul] lah. Sebab dia memang dari bidang tu. Dia buat grafik yang *cover* [muka depan] album tu semua. Dia *so* [jadi] dia buat *proper* [betul]. *So* [jadi] dia tengok tau tengok... “ooo diorang ni bersungguh sangat __”. *So* [jadi] daripada kesungguhan dia tu, *okay* [baik] lah. Nak jumpalah, jumpa. *Firsttime* [pertama kali] jumpa dengan diorang, jumpa... *so* [jadi] sampai sekarang ni, tu dah ber... (berfikir seketika) berapa tahun... berapa tahun lepas. Sekarang ni dah jadi macam __. __. __ (kurang jelas) baru ni kitorang baru lepas, kitoran buat *gathering* [perhimpunan] dekat Genting. Masak -- kan?

NAH: Ohh... (ketawa kecil)

RR: Haaa... kan? Kan kite masak kan? Ada tengok dekat IG.

NAH & ZNM: Haah. Ada tengok (menganggukkan kepala sambil senyum)

RR: Agak, *so* [jadi] tulah. Kitorang jadikan benda tu sekadar macam nak kuatkan silaturrahim. Jadi __

NAH: Jadikan kenangan. (menyampuk)

RR: Jadi macam, _ jadi balik. So diorang semua macam rapat. Tapi taklah semua, maksudnya macam penuh ni macam dalam __ __ ni, paling rapat lah. __ __ apa -- pun... haa... macam orang cakap kawan rapat takde, kawan rapat akak, tulah dia. Maksudnya diorang ni. Yang __ (kurang jelas). Bukan kawan artis yang betul -- rapat. Takde lah. Kuranglah.

ZNM: Yelah sekarang ni saya tahu lah siapa yang buat laman web Ramlah Ram tu. (ketawa kecil)

RR: Betul.

NAH & ZNM: (Ketawa kecil)

RR: Betul. __ __ (kurang jelas) _ dulu tak, mana tahu nak buat bende -- tu semua kan. Bila tu, diorang lah macam ni, macam ni, *so* [jadi] kite tahu lah __ __ __. Sebab kita, bila kita nak nyanyi, kita kene lah ikut. Ikut perkembangan.

ZNM: Perkembangan. (menganggukkan kepala)

RR: Perkembangan... semasa macam mana kan? Ikut macam mana cara sekarang. Haa... kita tak boleh... boleh beza daripada dulu macam mana nak -- kluarkan lagu tu, dah tak sama dah. __ dah takde dah dekat radio. Cara dia dah berbeza, *so* [jadi] kita tahulah benda tu semua. *So* [jadi] diorang -- ni, banyak lah, banyak ajar...

ZNM: *Share* [kongsi]. (mencelah) Sebab dalam... dalam laman web tu pun memang banyak share pasal kak Ramlah.

NAH: Haah...

RR: (ketawa kecil)

NAH: Kitorang ada tengok.

ZNM: Kitorang ada tengok. Haa... cantik.

RR: Sebab tu bila kite macam, macam haa... hafiz, dia muda ___. Kita yang lama ni, ceh lama...

ZNM & NAH: (ketawa kecil)

RR: Takde lah lama tau. Yang lama ni kenal dia mula sebab apa? Sebab nak kasi *balance* [sama rata] lah dengan perkara --, bila jumpa sekarang, yang -- bekerja _ semua yang *batch* -- [kumpulan] baru yang muda -- kan. So [jadi], jadi senang lah kita nak bekerja kan maksudnya kan?

ZNM: Haah. Betul.

NAH: (Membetulkan tudung)

RR: Adalah orang *balance* [sama rata] lah kita tak tahu benda boleh tanya, diorang boleh ajar. Bende -- macam tu lah.

ZNM: Hmm... (menganggukkan kepala)

NAH: Kesan pandemik... (tunjuk pada kertas soalan)

ZNM: Okay [baik] puan, macam mana pulak kesan pandemik terhadap kerjaya puan sekarang?

RR: Tulah. Bila kite cakap, _ _ _ . Sebab macam, memang... kalau nak kata terkesan dari segi mana tu? Kalau kata dari segi, terkesan dari segi pekerjaan kita, biasalah. Sebab *income* [pendapatan] daripada situ, kita memang tak boleh dapat sebab *time* [waktu] tu, memang kita tak boleh nak pergi *show* [persembahan] apa semua. Tapi, _ _ kita tak boleh nak cite _ _ alhamdulillah lah. Kadang _ _ _ simpanan masih ada, lepastu _ _ _ (kurang jelas) ahh... akak percaya sebab rezeki tu daripada Allah. So [jadi] bila Allah bagi *something* [sesuatu] ada _ _

maksudnya rezeki tu, kat mana -- pun ada. *So* [jadi] maksudnya, masing -- kena pandai lah. Pandai... kata orang nak... macam mana nak selesaikan masalah masing -- macam... kita, macam -- tak boleh jugak cakap orang yang tak menyimpan. Kita tak tahu masalah orang masing -- kan? Macam rasa alhamdulillah lah, *still* [masih] boleh, _ _ _ dengan simpanan ada, macam akak po nada jadi duta, duta produk, ada jugak jual produk akak, ada perfume [minyak wangi].

NAH: Ohh... (menganggukkan kepala)

RR: *And then* [selepas itu] ramai jugak artis -- lain yang akak rasa macam... banyak yang meniaga sekarang ni, Malaysia... baguslah kan? Sebab dulu, sekarang ni nak ikutkan, nak katakana hampir, kesemua artis boleh menyanyi. Ha jadi kesan pandemiknya macam sedikit sebanyak tu memang -- terjejaslah, tapi daripada segi lain tu, adalah *income* [pendapatan] lain boleh -- buat. Tapi kita, kita buatlah apa yang patut kan? Maksudnya tu, haa... tapi daripada segi situ, daripada segi nyanyian tu tak memang tak boleh pergi lah. Sebab dari dulu memang tak ada. Sekarang tu daripada situ jela *income* [pendapatan] kita maksudnya.

ZNM: Hmm... (menganggukkan kepala)

RR: Jadi pada, tak kalau kita ada simpanan pun takkan, kit akene usaha jugak untuk *income* [pendapatan] yang masuk. Takkan kita nak gali semua _ tu kan? Maksudnya. Haa jadi, alhamdulillah lah, alhamdulillah.

NAH: Ohh. Jadi puan buat business perfume [minyak wangi] jela ea puan?

RR: Ada. In sha Allah yang lain -- mungkin kosmetik.

NAH & ZNM: Ohh... (teruja)

RR: Akan ada bedak, so [jadi] __ akan ada, *foundation* [solekan asas]. Keluar tu sikit -- lah. Tapi tengok sekarang ni, sebab apa? Eksklusif akak punya tu dia takde lah, sebab akak menjadi duta _ produk tu, so [jadi] barang -- akak eksklusif macam *perfume* [minyak wangi] tu dijual di situ je. Sebab tu tak di keluar. Haa... sebab tu ___ luaskan untuk -- ni, produk lain lah.

NAH: Okay, jika tidak keberatan... apakah sumbangan yang puan boleh kongsikan sepanjang berada dalam industri seni ni (ini)?

RR: Maksudnya macam mana? [mengerutkan dahi]

NAH: Sumbangan kepada masyarakat? Dari segi em... [bunyi anjing menyalak] teruskan puan?

RR: [Dalam keadaan yang bingung] em sumbangan masyarakat daripada mana? Sumbangan? [sambil sebelah tangan memegang pipi]

NAH: Ha'ah sumbangan dalam nyanyian [sambil menggerakkan tangan]

RR: Oh nyanyian ... macam menyanyi [menoleh kepala ke kanan] kalau nyanyian sumbangan, sumbangan daripada nyanyi itu ... okay kalau kata [berfikir] sumbangan kepada masyarakat, kalau kita pergi kadang- - kita ada buat macam majlis- - amal... atau pun macam kadang- - bukan nya sebab kita pergi ni kadang- - yang berbayar... tak ada juga sebab kalau ada juga kita buat macam sumbangan, aa ada [gagap] [bunyi anjing menyalak] ada buat pertunjukkan yang untuk amal, maksudnya un untuk [gagap] tabung ke apa semua... jadi kita pernah buat untuk mangsa banjir itu adalah satu daripada yang kita akan buat, ar maksudnya daripada sumbangan situ kita buat juga kan. Lepastu kita kadang- - menyanyi ni banyak juga memerlukan, bila memerlukan satu- - perhimpunan ke apa kita diperlukan, tenaga kita diperlukan... ha itu sumbangan daripada kita lah.

ZNM: Okay puan, ha kita tahu lah puan memang banyak genre lah puan dah- - ceburi (menceburi) dangdut, pop kan [ketawa kecil] em genre apa lagi yang puan rasa puan nak try [cuba] tapi belum lagi impikan?

RR: [Ketawa kecil] dia sebenarnya tak boleh juga semua try [cuba], kita kena tahu apa yang bersesuaian dengan kita juga [sambil ketawa kecil]

ZNM: Betul la tu [ketawa kecil]

RR: Kang kita try- - [cuba-cuba] kang tetiba... okay [baik] macam kata rap [rapping] tu yela bukan akak yang rap [rapping] pun [menunjukkan pada dirinya] tapi patutnya kita di combine [bergabung] kan tapi yang rap [rapping] nya yang muda lah. Akak dah try rap [rapping] tapi still [masih] jadi diri kita sendiri [tangan di dada] tapi maksudnya dalam lagu, lagu yang untuk generasi sekarang maksudnya. So [jadi] kita kena pandai menyesuaikan [sambil menggerakkan tangan] contoh ma macam [gagap] kata nak try [berfikir] menyanyi tu yes [ya]

semua akak akan menyanyi, tapi maksudnya un untuk [gagap] untuk direkodkan itu menjadi *single* [solo] ataupun menjadi album itu agak tak boleh semua lah.

ZNM: Cabaran juga la nak buat semua

RR: Ha tak boleh semua, maksudnya bukan tak boleh... boleh menyanyi tapi untuk menjadikan kita punya [berfikir] direkodkan itu belum lagi terfikir [bunyi anjing menyalak] tapi untuk mencuba itu memang semua InsyaAllah cuba, lagu apa je yang tak cuba. Sebab macam akak cakap tadi [bunyi anjing menyalak] akak suka mencabar diri sendiri tau, maksudnya kalau apa... kalau rasa susah masatu lah yang akan kita buat. Tapi InsyaAllah lah tak ada menjadi masalah pun kalau lagu- - daripada genre lain tu walaupun kita belum [bunyi anjing menyalak] apa itu kata orang [berfikir] sebab kita sentiasa mencuba, untuk merekodkan itu belum terfikir lagi lah maksudnya

ZNM & NAH: [Ketawa kecil]

RR: Maksudnya apa, contohnya cakap maksud apa? Macam nak cakap apa, contohnya apa?

ZNM: Ha rap [rapping] la kalau ikutkan [ketawa kecil]

RR: *Rap?* [rapping] *maybe* [mungkin] InsyaAllah mungkin, boleh cuba pernah cuba tapi tak pernah *record* [rakam] ha maksudnya, *rap* [rapping] kan tapi _ kata tak payah lah bagi orang lain *rap* [rapping] je [ketawa kecil]

NAH: Okay apa, um... apakah menjadi harapan puan dalam industri muzik pada hari ini?

RR: Harapannya macam itu lah, macam saya cakap yang tadi tu dah cakap walaupun sekarang ini amatlah mudah untuk [bunyi anjing menyalak] popular [senyum kecil] untuk mengangkat diri nya menjadi... jangan jadi macam [mengerutkan dahi] sekarang terlalu banyak oh *record* [rakam] satu lagu walaupun tak ada bakat menyanyi tapi nak bergelar diri sebagai *recording* [rakaman] artis... betapa senangnya nak menjadi *recording* [rakaman] artis... betapa senangnya nak bergelarkan diri sebagai penyanyi [senyum sinis]. Kalau boleh... kalau bolehlah [berfikir] harapan sebagai penyanyi nak cari pelapis kalau boleh biarlah yang betul- - berbakat... bukan kata yang... ramai kalau tengok yang berbakat betul, tapi ada yang ramai juga yang menjadikan... uh main- - setakat na nak- - popular, setakat nak sekejap, kalau boleh tak nak lah dia macam itu. Biar lah yang betul- - bagus yang ada, antaranya yang bagus yang nampaknya biarlah semua pelapisnya tu bagus. Bila dia digelar penyanyi tu adalah betul - -yang boleh menyanyi betul- - berbakat menyanyi [sambil menggerakkan tangan] jangan jadikan ini untuk main- -. Haa maksudnya tak nak lah kalau boleh, itu macam saya cakap tadi “siapalah kita nak cakap benda itu”

NAH: [Ketawa kecil]

RR: Benda itu tak boleh halang kan [ketawa kecil sambil membetulkan tudung]

ZNM: Yela tapi kita pun kena jaga juga *value* [nilai] dia yang betul- - boleh menyanyi.

RR: Ha betul sebab apa, kalau orang luar dengar katalah “*oh yang mana yang popular? Yang ini?*” sekali yang tengah popular itu memang betul yang tak boleh menyanyi.

NAH: Allah [ketawa kecil]

RR: [Senyum sini] macam ini ke kita punya *standard* [kualiti] kita punya [bunyi anjing menyalak] kan?

ZNM: Ha’ah betul, kena ada... standard [kualiti] tu *still* [masih] kena jaga lah

RR: Ha betul, sebagai pelapis. Itu harapan kita sebagai penyanyi lah [kedua belah tangan di dada]. Tapi orang lain nak cakap apa “*suka hati aku lah, aku nak suka ssape (siapa)*” kan [ketawa kecil] kau peduli apa kan [ketawa kecil]

NAH: [Ketawa besar]

RR: Itulah maksudnya kalau dalam industri ini [bunyi anjing menyalak] supaya satu lagi lah macam [termenung seketika] ketelusan dalam pertandingan ke apa ke semua, itu harapan juga lah sebab tengok sekarang makin tak berapa ini kan [senyum sinis] sebab kadang- - penjurian apa semua itu [bunyi anjing menyalak] bab daripada zaman dulu kita tengok, baik apa dalam anugerah apa sekalipun biarlah telus.

ZNM & NAH: Ha’ah (ya) betul [menunjukkan persetujuan]

RR: Biar lah betul- - [diam seketika] tapi semua ini jadi makin kita rasa makin tak (tidak) [menggelengkan kepala] tak tahu lah, yang itu yang kita rasa sebagai... yang kita tengok yang kita dah lama menyanyi daripada dulu lah.

NAH: Yela, pendapat puan kan [dalam nada yang serius]

RR: Tapi saya rasa ramai juga yang bersetuju, kita tahu ramai juga... sebab benda dah jadi makin [diam seketika] ada *bias* [berat sebelah] [senyum sinis] *so* [jadi] dah jadi ta tak [gagap] tak *best* [seronok] lah

ZNM: Memang lain lah dari dulu

RR: Sepatutnya orang yang betul- - berhak maksudnya, apa sahaja anugerah yang ada lah [senyum kecil]

NAH: Okay puan ada apa- - pesanan tak yang ingin disampaikan untuk penyanyi- - pada masa kini? [senyum kecil]

RR: Alamak, itu lah macam saya cakap kan tadi [bunyi anjing menyalak]. Sebenarnya dah termasuk yang saya cakap tadi lah [senyum kecil], maksudnya jangan jadikan dunia nyanyi- - main- -. Niat itu yang penting, kena ikhlas dengan apa pun yang kita nak buat, buat itu adalah kerana [berfikir] kita mesti kena ada arah tujuan kat (dekat) mana kita nak pergi maksudnya. Jangan jadikan [berfikir] dunia nyanyian ini nak meraih populariti [berfikir] untuk lain- - niat.

Mungkin ada yang kita tak tahu, tapi niat itu biar betul, betul- - nak jadi penyanyi kerana bakat, sebab tidak semua orang dapat bakat yang dia... bakat ini adalah anugerah Allah. So [jadi] maksudnya tak (tidak) semua orang boleh ada bakat itu, so [jadi] gunakan yang sebetulnya maksudnya, lepas itu (selepas itu) [diam seketika] jangan main- - lah maksudnya jangan jadikan dunia nyanyian itu main- -. Tak adalah saya kata semua, betu... betul- - suka... banyak je (sahaja) yang saya suka yang betul- - ada bakat semua kan, tapi ka kalau- - ada yang macam itu jangan lah kan maksudnya.

NAH: Jangan anggap macam dunia muzik ini mudah lah [sambil menggerakkan tangan]

RR: Ha jangan anggap mudah, satu lagi jangan anggap [berfikir] nak jadikan dunia muzik ini satu tempat yang [berfikir] maksud kata orang macam apa [berfikir] pada niat lain maksudnya, mungkin lah niatnya itu ke lain [senyum sinis]

NAH: Oh ha'ah (betul) [senyum kecil]

ZNM: Oh faham [sambil mengangguk kepala]

RR: Masing- - tahu lah apa bendanya itu kan, masing- - tahu lah apa niatnya sendiri kan. Maksudnya selain daripada itu jangan lah, betul- - lah kalau nak menyanyi itu.

NAH: Okay puan [senyum kecil]

ZNM: Faham maksudnya itu [senyum sinis]

RR: Kan... mestilah orang- - maksudnya dia sendiri mesti tahu apa niatnya dalam hati itu

NAH: Ha'ah (ya) sebab kita nampak

RR: Untuk apa dia nak jadi orang popular sebenarnya, kalau be betul- - di di dia [gagap]
betul niatnya okay, alhamdulillah. Tapi jangan lah ada niat- - yang lain

NAH: Kita nampak perubahan itu kan dari masa ke semasa [sambil menggerakkan tangan]

RR: Tapi sebenarnya bi bila [gagap] kita berniat lain itu [diam seketika] InsyaAllah lah Tuhan tu tahu kan niat kita kan, macam itulah.

ZNM: Alhamdulillah [senyum lebar]

NAH: Selesai ya Allah [senyum lebar]

ZNM: Habis sudah [ketawa kecil]

LOG TEMUBUAL

6.0 LOG TEMUBUAL

LOG	TOPIK	
00:01 - 00:25	Pengenalan diri bersama tokoh	• Zetty Natasha Binti Munsu • Nor Anissa Binti Hisham
3:38 - 10:04	Latar Belakang Diri	• Lahir di Muar, Johor. • Enam adik-beradik. • Arwah abah beliau seorang yang bergiat dalam bidang seni. Seseorang yang mempunyai kumpulan Band iaitu Kumpulan Ghazal dan Band Poling. • Hobi terbaru beliau adalah memasak sepanjang tempoh Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) dijalankan. Beliau juga gemar menonton filem/movie untuk mengisi masa lapang. • Seorang pencinta kucing. • Menjaga pemakanan adalah salah satu rahsia beliau untuk kekal sihat dan awet muda sehingga kini. • Cita-cita beliau adalah untuk menjadi seorang doktor jika bukan seorang penyanyi sekarang. • Bersekolah di sekolah Menengah Kebangsaan Kersang dan bersekolah di sekolah Menengah Parit Bunga.
10:05 - 20:05	Latar belakang keluarga	• Arwah abah beliau merupakan seorang jaga sekolah disamping menjadi ahli kumpulan Ghazal. • Ibu beliau merupakan seorang suri rumah. Menjual kuih merupakan kerja sambilan untuk membantu suaminya. • Arwah abah beliau mengayuh basikal sejauh 7 batu ke bandar Muar setiap hari.

		• Beliau menjadikan ibu dan bapa beliau sebagai idola untuk terus mengejar cita-citanya. • Bapa beliau telah meninggal dunia dan berkemungkinan umurnya mencecah 90 tahun jika beliau masih hidup pada masa kini. • Ibu beliau pula berumur 80 tahun. • Beliau juga merupakan seorang yang rapat bersama bapanya kerana bapanya lebih menggalakkan beliau menceburkan diri dalam nyanyian. • Menyanyi di waktu sekolah merupakan suatu perkara yang menyebabkan beliau terkenal di zaman persekolahan. Disamping itu, beliau juga merupakan seorang pengawas. • Beliau giat menyertai pertandingan dan persembahan yang diadakan di zaman sekolah dahulu. • Beliau juga membahagikan masa untuk nyanyian dan aktiviti sekolah. • Beliau juga aktif dalam melibatkan diri untuk menyanyi di rumah orang kahwin, kumpulan Ghazal dan Band Poling. • Adik- beradik beliau juga boleh memainkan alatan muzik tanpa belajar. Sebagai contoh, abangnya pernah membuat gitar menggunakan kayu dan tali tangsi.
20:19 - 31:15	Latar belakang pilihan kerjaya	• Bapa saudara beliau atau dikenali sebagai Pak Itam dan bapanya yang bertanggungjawab membawa beliau dalam bidang nyanyian. • Abang sulungnya merupakan orang pertama yang

		menyuruh beliau untuk menyertai pertandingan Bintang RTM. • Telegram dan surat merupakan salah satu bahan yang digunakan untuk memberitahu sesuatu maklumat pada zaman beliau dahulu. • Pada pendapat beliau, amat berbeza untuk menjadi seorang penyanyi pada masa kini dan masa dahulu. • Beliau juga mengharapkan pelapis yang betul-betul berbakat dalam nyanyian dan mengharapkan niat yang betul didalam melakukan apa sahaja perkara. • Hetty Koes Endang merupakan mentor dan idola beliau untuk menjadi ikutan dalam industri seni. Beliau juga banyak mempelajari teknik, cara nyanyian dan mendengar lagu idolanya. • Beliau menceritakan pengalaman beliau sewaktu pertama kali menjumpa idolanya di Angkasapuri di RTM. • Set pengambaran muzik video dahulu dan sekarang tidak banyak berbeza pada pendapat beliau. Peralatan sahaja semakin canggih jika dibandingkan dahulu dan sekarang. • Beliau merupakan artis solo pertama yang telah menjual albumnya mencecah RM500.000.
31:16 - 36:50	Uji bakat pertama	• Teksi merupakan kenderaan yang beliau naiki untuk menuju ke sesi ujibakat Bintang RTM di Melaka. • Beliau menceritakan pengalaman ujibakat pertamanya.

36:51 - 38:54	Definisi diri	Seorang yang pandai membahagikan masanya dengan keluarga dan kerjaya.
38:55 - 45:45	Lagu pertama	"<i>Sabarlah sayang</i>" merupakan album pertama yang beliau nyanyikan. - Dato Ahmad Nawab ialah orang pertama yang melamar beliau untuk menjadi "<i>recording artist</i>" dibawah jagaannya. Dan Dato Ahmad Nawab juga merupakan orang pertama yang menjadi komposer Ramlah Ram. - Pengalaman beliau sewaktu menghasilkan lagu "<i>Kau Kunci Cintaku</i>", amat mengembirakan hatinya.
45:47 - 47:16	Penyanyi yang masih rapat	- Beliau tidak mempunyai artis lain yang rapat sehingga kini. Hanya sekadar kenalan biasa. - Beliau juga pernah berada di bawah satu organisasi bersama artis terkenal iaitu Ziana Zain.
47:18 - 51:53	Penglibatan dalam Teater/Filem	"<i>Laukku cukup masin</i>" antara filem yang pernah beliau terlibat dalam lakonan tersebut. "<i>Tanggung</i>" juga merupakan teater yang pernah beliau terlibat sepanjang berada dalam industri.
51:53 - 52:49	Syarikat pertama	Ahmad Nawab Production merupakan syarikat pertama yang mengambil beliau sebagai seorang penyanyi dibawah syarikat tersebut.
52:49 - 01:01:02	Pengalaman	- Kad raya pertama yang beliau pernah dapat adalah daripada Arwah Sudirman dan merupakan salah seorang yang mengikuti perkembangan Ramlah Ram. - Empat lagu dapat dihasilkan dalam masa satu malam. Situasi dan emosi untuk menghasilkan sebuah lagu juga berbeza.

		• Setiap album mempunyai 10 lagu. Jika direkodkan lebih, mereka akan memilih 10 sahaja lagu yang terbaik untuk dijadikan 1 album.
01:01:28 - 01:02:56	Kenangan Pahit	• Beliau hanya mengongsikan pengalaman pahit beliau sepanjang menjadi seorang “<i>public figure</i>” iaitu mengenai berita-berita yang tidak benar tentangnya.
01:02:57 - 01:06:41	Kenangan Manis	• Kenangan manis beliau merupakan segala pencapaian dan kemenangan yang beliau perolehi dalam kehidupannya. Kemenangan beliau di Vietnam juga merupakan kenangan manis yang tidak dapat dilupakan. • Memenangi dan menjadi juara Bintang RTM merupakan hadiah kelahiran yang paling besar dan bermakna buat beliau pada masa tersebut iaitu pada tahun 1986.
01:06:42 - 01: 20:41	Perkembangan	• Tiada pengalaman menjadi MC (Master Ceremony). • Kelab peminatnya banyak juga menyumbang dan membantu beliau sepanjang berada dalam industri. Sebagai contoh, laman rasmi Ramlah Ram merupakan hasil kelab peminatnya. • Beliau pernah menyanyikan dan menghasilkan lagu bersama kumpulan Sleaford iaitu lagu “<i>Sesat Kau Datang</i>” • Album “<i>Aspirasi Hati</i>” merupakan album yang dihasilkan oleh Kelab peminatnya. • Konsert beliau di Impiana Hotel juga merupakan hasil tajaan daripada Kelab peminatnya. • Beliau pernah membuat konsert di UiTM di Kuala

		Lumpur dan menyanyikan salah satu lagunya iaitu lagu “Sesaat Kau Datang” dan mendapat sambutan yang meriah pada waktu itu. • Pandemik memberikan kesan pada beliau dalam pekerjaannya. Sebagai contoh, beliau tidak dapat melanjutkan persembahan beliau secara fizikal. • Beliau merupakan seorang duta produk dan disamping itu, beliau juga mengeluarkan dan menghasilkan produk tersendiri iaitu minyak wangi. • Beliau berhasrat untuk mengeluarkan produk kosmetik pada masa akan datang.
01:20:42 - 01:21:55	Sumbangan	• Beliau ada membuat majlis amal dan sumbangan untuk mangsa banjir.
01:21:57 - 01:23:50	Genre	• RAP merupakan genre baru yang beliau ingin mencuba.
01:23:50 - 01:28:53	Harapan	• Jika boleh, beliau amat menginginkan pelapis baharu yang mempunyai bakat. Bukan sekadar untuk popular. • Beliau juga mengharapkan ketelusan dalam pertandingan.

RALAT

7.0 RALAT

Semasa melakukan sesi temubual secara dalam talian melalui aplikasi Google Meet bersama dengan tokoh artis veteran pilihan kami iaitu Puan Ramlah Ram pada 06 November 2021, terdapat beberapa permasalahan atau ralat yang tidak disengajakan dan tidak dapat dielakkan. Antaranya adalah:

1. Sesetengah perkataan yang disebutkan oleh Puan Ramlah Ram adalah kurang jelas dan tidak mudah untuk difahami.
2. Terdapat beberapa ayat yang dinyatakan oleh Puan Ramlah Ram ketika sesi temubual dijalankan adalah tergantung dan tidak dihabiskan dengan betul.
3. Bahasa yang digunakan semasa sesi temubual ini dijalankan adalah bercampur-aduk kerana mempunyai Bahasa Melayu, Bahasa Inggeris, dan Bahasa pasar.
4. Ketika sesi temubual ini dijalankan terdapat beberapa gangguan bunyi anjing menyalak daripada pihak Puan Ramlah Ram yang kedengaran agak kuat.
5. Ketika sesi temu bual dijalankan, terdapat masalah daripada pihak temubual dimana ianya hilang seketika kerana permasalahan bateri rendah dan menyebabkan Puan Ramlah tidak dapat melihat muka temu bual seketika.

GLOSARI

8.0 GLOSARI

PMC Production	Salah sebuah syarikat rakaman yang dikenali sebagai Pacific Muzik Cooperation atau PMC yang pernah bekerjasama dan memeterai perjanjian dengan Nawab Production yang dimiliki oleh dato sri ahmad nawab untuk menghasilkan lagu yang berjudul “Kau Kunci Cintaku Dalam Hatimu” yang dinyanyikan oleh Ramlah Ram.
RTM	Radio Televisyen Malaysia (secara rasmi disingkat sebagai RTM) ialah stesen penyiaran awam milik kerajaan Malaysia yang memiliki dan mengendalikan beberapa saluran radio dan saluran televisyen memulakan penyiaran berkedudukan dan berpusat di Kuala Lumpur, bandar raya terbesar dan ibu kota negara di Malaysia ia ditubuhkan pada 1 April 1921 di mana siaran telah diperkenalkan, manakala siaran radio dan televisyen diperkenalkan pada 1 April 1946 dan 31 Disember 1963
Kumpulan Ghazal	Muar adalah sebuah daerah yg mempelopori perkembangan pesat seni muzik ghazal. Pada tahun 1957, kumpulan seri penambang ghazal muar telah di tubuhkan oleh hj musa ismail yg menjadi pengusaha syarikat penambang muar, perkhidmatan feri penambang menyeberangi sungai muar. Penyanyi utama kumpulan ghazal ini adalah en ahmad jusoh, Zainorin mohd dom dan penyanyi jemputannya rosiah chik.

Asian Song Festival	Festival Lagu Asia (Inggris: <i>Asia Song Festival</i>) adalah salah satu festival musik pop se-Asia yang diadakan di Korea Selatan. Festival ini menampilkan artis ternama dari 10 negara. Pertama kali diadakan tahun 2004. Festival ini juga dikenal dengan nama A-Song-Fe atau ASF. SBS, stasiun TV yang berada di Korea Selatan merupakan penyiar resmi selama penyelenggaraan Festival Lagu Asia. Slogan dari Festival Lagu Asia adalah <i>Asia is One</i>
NWP	Sebuah syarikat rakaman yang dimiliki oleh Dato Ahmad Nawab yang merupakan juga seorang komposer dan seorang yang pernah bekerjasama dengan Ramlah Ram suatu ketika dahulu.
BMG	Sebuah syarikat rakaman yang dinamakan BMG Muzik (Malaysia SDN BHD) pada tahun 1995 yang pernah bekerjasama dengan Dato Ahmad Nawab dan Ramlah Ram.
Ramlah Ram Group Entertainment	Sekumpulan peminat Ramlah Ram yang masih kekal sehingga kini dan mempunyai hubungan yang rapat antara mereka.

INDEX

BIBLIOGRAPHY

9.0 INDEX

A

Ahli, 126
Asia, 27, 29, 114, 120

B

Bakat, 128
Beli, 46
Berjaya, 53, 78, 126
Bidang, 18
Bintang, 34, 70, 79, 106, 108, 131

C

Cakap, 80
Cara, 91
Ceremony, 8, 108
Cita-cita, 38, 104

D

Datang, 60, 82, 108, 109
Dunia, 123

G

Ghazal, 35, 41, 44, 48, 104, 105, 113, 122
Group, 82, 83, 85, 114, 133, 134, 135, 136

I

Industri, 5, 26, 27, 28, 47

J

Juga, 10, 11

K

Kajian, 3, 24
Kawan, 44
Kebangsaan, 104
Kelab, 108, 109
Keluarga, 126
Kemenangan, 108
Kenangan, 76, 78, 108
Kerjaya, 128
Kita, 10, 34, 44, 49, 52, 78, 79, 83, 84, 92, 93, 102
Kumpulan, 104, 113

L

Lagi, 81
Lagu, 62, 75, 107, 114, 120, 123, 129

M

Malaysia, 5, 6, 8, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 34, 84, 93, 113, 114, 122, 123
Masa, 10, 35, 49, 80
Masyarakat, 23
Media, 29
Mentor, 51
Menyanyi, 71, 105
Muzik, 8, 26, 27, 28, 113, 114

N

Nanti, 33, 41
Negara, 24

O

Oleh, 21, 26, 28

Orang, 45, 48, 52, 85, 89

P

Pelajar, 136
Pelakon, 145, 146
Pendidikan, 18, 127
Penglibatan, 107
Penyanyi, 17, 18, 107, 113, 146
Peralatan, 106
Perempuan, 17, 55, 81
Peringkat, 18, 127
Persatuan, 20, 26
Persembahan, 43, 53, 146
Pertama, 14, 114, 128, 129
Pertandingan, 123
Popular, 145, 146
Projek, 5

R

Radio, 28, 113, 123
Rakaman, 34
Ralat, 3
Ramai, 5, 64, 83
Ramlah Ram, 5, 6, 7, 9, 17, 21, 23, 34, 82, 83, 85, 91, 107, 108, 111, 113, 114, 122, 123, 135, 138, 140, 141, 146
Rap, 97
Rapping, 8
Rasa, 46, 86
Raya, 70
Rendah, 127
Rezeki, 79
RTM, 8, 34, 48, 51, 54, 56, 58, 60, 79, 106, 108, 113, 123, 131, 146

S

Sabar, 58, 74
Sejarah, 3, 5, 22
Seni, 27

Seperti, 20, 21, 27, 29
Sokongan, 26, 79
Sumbangan, 95, 109

T

Taraf, 18
Teknologi, 14, 15, 35
Tempat, 17
Temubual, 3, 5, 34
Tinggi, 14
Tokoh, 3, 17, 22, 126

U

Untuk, 22, 43, 50, 53, 62, 81, 102

Z

Zaman, 119

BIBLIOGRAPHY

10.0 BIBLIOGRAPHY

- Mohd Helmi Irwadi Mohd Nor. (2019). "*Artis Veteran Lagi Popular*" Harian Metro. Diakses dari [Online] <https://www.hmetro.com.my/utama/2019/08/490984/artis-veteran-lagi-popular>
- "*Dasar dan Strategi Pembangunan Industri Muzik Malaysia*". Kementerian Kebudayaan, Kesenian dan Warisan Malaysia. (p 1-42). Diakses dari [Online] https://www.kkmm.gov.my/pdf/buku/dasar_industri_muzik.pdf
- NorShafawati, S., Asiah, S., Fauziah, K. H. B. "*Muzik dan Pembangunan Sosial: Paparan Dasar Industri Hiburan Dalam Akhbar- Akhbar di Malaysia*". *Jurnal Komunikasi* (p 1-19). Diakses dari http://journalarticle.ukm.my/1905/1/V26_2_4.pdf
- Ramlah Ram Group Entertainment. "*Laman Rasmi Ramlah Ram*". Diakses dari [Online] <https://www.ramlahram.com/biography>
- Sarimah, M. S. (2020). "*Muzik di Malaysia Makin mundur*". Diakses dari [Online] <https://www.bharian.com.my/hiburan/selebriti/2020/08/719959/muzik-di-malaysia-makin-mundur>
- Mohd, A. B. S. (2013). "*Analisis Melodi dan Seni Lagu Terbaik Industri Muzik Malaysia, Indonesia dan Singapura tahun 2013*". Diakses dari [Online] <https://ejournal.upsi.edu.my/index.php/MJM/article/view/811/547>
- Aznan, A. (2016). "*Industri Muzik dan \$\$\$-nya*" Astro Awani. Diakses dari [Online] <https://www.astroawani.com/berita-hiburan/industri-muzik-dan-nya-106125>

Jasmi, Kamarul Azmi. (2012). Metodologi Pengumpulan Data dalam Penyelidikan Kualitatif.

Diakses dari [Online]

https://www.researchgate.net/publication/293097563_Metodologi_Pengumpulan_Data_dalam_Penyelidikan_Kualitatif

LAMPIRAN

11.0 LAMPIRAN

11.1 BIOGRAFI TOKOH

Di dalam kajian ini, kami bercadang dan telah membuat keputusan untuk memilih Puan Ramlah Binti Ram atau dikenali sebagai Ramlah Ram sebagai tokoh seniman pilihan kami kerana beliau merupakan salah satu penyanyi terhebat di Malaysia. Beliau dilahirkan dan dibesarkan di Muar, Johor Darul Takzim. Ramlah bergiat dalam dunia seni sejak kecil, berkat dorongan keluarga. Ayah dan abang Ramlah mencipta kumpulan Ghazal, dan pada masa inilah ayahnya mengenali bakat Ramlah. Ayah dan abangnya yang menggalakkan Ramlah menyertai pertandingan nyanyian di negeri Johor. Pertandingan demi pertandingan Ramlah sertai dan akhirnya beliau berjaya menempa kejayaan. Disamping itu, beliau juga merupakan bintang cungkilan stesen Radio Televisyen Malaysia atau dikenali sebagai RTM pada tahun 1985. Mengikut kajian yang telah kami lakukan, album pertama yang dikeluarkan beliau bersama penerbitnya iaitu Dato Ahmad Nawab ialah “Sabarlah Sayang” dan di dalam album tersebut juga mempunyai beberapa buah lagu seperti Bersabarlah Sayang, Indahnya Dunia Cintamu, Di Hati Ini, Sepi Mengubah Janji dan Betapa Sayangnya Aku mendapat perhatian dari anak muda pada ketika itu.

Panggilan Whitney Houston Malaysia diberikan kepadanya kerana nada tingginya, 'F Sharp,' serupa dengan diva terkenal Amerika itu. Vokal dan penghargaannya untuk lagu-lagu bernada tinggi telah ditunjukkan dengan pelbagai kejayaan dalam Juara Lagu (1988) dan Hits 1 (2008), dan beliau telah dicalonkan untuk vokal terbaik di AIM 1995 dan 1998 untuk album

'Ramlah Ram' dan 'Sekeping. Cinta Sehampar Janji'. Satu demi satu album Ramlah menyusul selepas itu iaitu 'Cintaku Hanyut Di Lautan Sepi' (1989), 'Duri Dalam Cinta' (1990), 'Kau Penawar Segala Dukaku' (1991), 'Di Ambang Pintu Kasih' (1992), 'Nadi Cinta' (1993), 'Dangdut' (1994), 'Ramlah Ram' (1995), 'Cinta Di Musim Dangdut' (1996) dan yang terakhir 'Sekeping Cinta Sehampar Janji' (1998). Ramlah Ram banyak menarik diri selepas berkahwin dengan jurutera RTM Kamal Roslim pada 2000 atas kesungguhan rumah tangga yang baru diwujudkan sehingga kemunculan semula pada 2006 dengan lagu "Maharaja" memuncak semula namanya. Lagu "Maharaja" akan dimuatkan dalam album kompilasi 'Pujaan Pop Asli.' Apabila lagu itu mendapat sambutan daripada peminat, ia melampaui jangkaan Ramlah. Ramlah mula berminat untuk membuat "*comeback*" selepas itu.

11.2 SURAT PERJANJIAN

UNIVERSITI TEKNOLOGI MARA

PERJANJIAN MENGENAI PROJEK SEJARAH LISAN

Saya RAMLAH BINTI RAM K/P: 650219-01-6328 pada
.....dengan ini bersetuju dengan syarat-syarat temubual yang telah diadakan
di antara saya dengan Universiti Teknologi MARA. Syarat-syarat tersebut adalah seperti berikut:

1. Rakaman hasil temubual ini adalah bertujuan untuk kegunaan pengajaran, penyelidikan dan penerbitan tanpa melibatkan bayaran/ tuntutan dari mana-mana pihak. Walaubagaimanapun bagi tujuan selain daripada yang tersebut, persetujuan daripada tokoh perlu diperolehi.
2. Rakaman hasil temubual yang tersebut di atas adalah diserahkan dan menjadi hak milik sepenuhnya Universiti Teknologi MARA untuk penyimpanan kekal dan boleh mengambil apa-apa tindakan yang difikirkan perlu bagi memelihara rakaman dan transkrip ini.
3. Pihak Fakulti Pengurusan Maklumat, Universiti Teknologi MARA boleh membuat transkrip rakaman dan transkrip-transkrip ini perlu/tidak perlu disemak oleh tokoh (*interviewee*).
4. Rakaman dan transkrip ini akan dibuka kepada semua penyelidik sama ada dari Malaysia atau luar negara yang bertujuan membuat penyelidikan yang sah dengan syarat: -
 - a. Apabila petikan diambil dari rakaman/transkrip ini untuk digunakan di dalam penerbitan, tesis dll., sumbernya (tokoh) hendaklah diakui oleh penyelidik-penyelidik.

(Nama tokoh)
Tarikh:

(Siti Noorsiah Binti Jamaludin)
b.p.Dekan
Fakulti Pengurusan Maklumat
Universiti Teknologi MARA

11.3 SENARAI SOALAN

Bahagian 1: Latar Belakang Tokoh

No.	Soalan Orientasi
1.	Bolehkah Puan Ramlah menceritakan sedikit mengenai latar belakang Puan Ramlah?
2.	Apakah nama penuh Puan Ramlah?
3.	Berapakah umur Puan sekarang?
4.	Adakah Puan Ramlah mempunyai nama samaran, gelaran tertentu atau nama panggilan?
5.	Bilakah dan dimanakah Puan Ramlah dilahirkan?
6.	Dimanakah Puan Ramlah dibesarkan?
7.	Dimanakah tempat yang Puan Ramlah menetap sekarang?
8.	Berapakah bilangan adik beradik Puan dan Puan anak yang ke berapa?
9.	Apakah hobi yang Puan sering lakukan?
10.	Bagaimanakah Puan kekal sihat dan awet muda sehingga kini?
11.	Apakah pegangan dan moto kehidupan yang Puan Ramlah berpegang teguh sehingga kini?
12.	Siapakah Puan jika Puan bukan seorang penyanyi sekarang?

Bahagian 2: Latar Belakang Ahli Keluarga

No.	Soalan Orientasi
1.	Seterusnya, saya akan bertanya mengenai latar belakang keluarga Puan Ramlah. Boleh Puan ceritakan sedikit berkenaan latar belakang ibu bapa Puan?
2.	Siapakah nama ibu bapa Puan?
3.	Berapakah usia mereka sekarang?
4.	Dari mana ibu bapa Puan berasal?
5.	Apakah pekerjaan ibu bapa Puan Ramlah?
6.	Boleh Puan Ramlah ceritakan sedikit bagaimana ibu bapa Puan Ramlah Berjaya

	mendidik Puan dan adik- beradik yang lain menjadi insan yang Berjaya?
--	---

Bahagian 3: Latar Belakang Skop Pendidikan

No.	Soalan Orientasi
1.	Bolehkah Puan Ramlah ceritakan serba sedikit tentang skop Pendidikan mengenai sekolah rendah dan sekolah menengah Puan Ramlah?
Sekolah Rendah	
2.	Apakah tahap Pendidikan Puan?
3.	Dimanakah Puan menerima Pendidikan sekolah rendah?
4.	Pada tahun bilakah itu?
5.	Boleh kami tahu ada atau tidak Puan Ramlah memegang apa- apa jawatan sewaktu di zaman sekolah rendah?
Sekolah Menengah	
6.	Dimanakah Puan menerima Pendidikan sekolah menengah?
7.	Pada tahun bilakah itu Puan?
8.	Boleh kami tahu juga, ada atau tidak Puan Ramlah memegang apa- apa jawatan sewaktu di zaman sekolah menengah?
9.	Apakah pencapaian tertinggi yang telah Puan Ramlah capai sewaktu di sekolah menengah dahulu?
Peringkat Universiti	
10.	Dimanakah Puan Ramlah sambung belajar di peringkat university?
11.	Apakah jurusan yang Puan diambil?
12.	Adakah Puan Ramlah akui sewaktu di universiti pernah mendapat pencapaian terbaik?
13.	Pernahkah Puan melibatkan diri dalam apa-apa kelab/persatuan sewaktu di universiti dahulu?
14.	Boleh Puan Ramlah kongsikan sedikit tips bagaimana Puan Ramlah bahagikan waktu di universiti dengan terlibat dalam aktiviti-aktiviti seperti nyanyian atau persembahan?
15.	Pada tahun bilakah Puan Ramlah menamatkan pengajian?

16.	Apakah pekerjaan awal Puan Ramlah setelah tamat zaman pengajian? (jika ada)
-----	---

Bahagian 4: Latar Belakang Mengenai Pilihan Kerjaya

No.	Soalan Umum
1.	Seterusnya, kami akan menanyakan tentang pilihan kerjaya Puan Ramlah. Boleh Puan kongsi ianya Bersama kami?
2.	Bagaimana Puan Ramlah boleh terlibat dalam industri seni ini?
3.	Boleh kami tahu, siapakah yang bertanggungjawab membawa diri Puan Ramlah dalam bidang nyanyian?
4.	Bagaimana pula tanggapan Puan Ramlah dalam bidang nyanyian?
5.	Pada pendapat Puan Ramlah, terdapat beberapa cabang didalam bidang nyanyian, cabang yang manakah Puan Ramlah lebih mendalam?
6.	Sepanjang Puan melibatkan diri dalam industri muzik ini, adakah Puan mempunyai mentor?
7.	Siapakah mentor Puan?
8.	Bagaimanakah Puan boleh mengenali beliau?
9.	Apakah yang Puan perolehi sepanjang belajar daripada beliau?
10.	Berapa lamakah Puan menuntut ilmu bersama beliau?
11.	Bolehkah Puan gambarkan bagaimana hubungan keakraban Puan dengan beliau?
12.	Pada pendapat Puan, apakah perbezaan artis nyanyian dahulu dan sekarang? Dan bolehkah Puan Ramlah kongsi apakah sebabnya?
13.	Bagaimana pula dengan perbezaan set penggambaran dahulu dan sekarang?
14.	Apakah sebabnya?
15.	Seterusnya, apakah perbezaan bayaran dahulu dengan sekarang?
16.	Apakah sebabnya?

Bahagian 5

No.	Soalan Khusus
1.	Boleh Puan kongsi, pada tahun bilakah Puan mula ceburkan diri dalam

	bidang nyanyian ini?
Uji Bakat Pertama	
2.	Bilakah ujibakat tersebut dijalankan?
3.	Apakah kenderaan yang dinaiki sewaktu menuju ke sesi ujibakat pada waktu itu?
4.	Boleh kami tahu dimanakah ujibakat tersebut dijalankan?
5.	Sewaktu Puan Ramlah terlibat dalam program atau sesi uji bakat dahulu, siapakah juri pada ketika itu?
6.	Apakah suasana sewaktu ujibakat tersebut dijalankan?
7.	Boleh Puan Ramlah kongsi apakah perasaan Puan pada masa itu?
Boleh Puan ceritakan sedikit mengenai idola yang Puan Ramlah minati?	
1.	Siapakah idola tersebut?
2.	Mengapakah Puan memilih beliau sebagai idola?
3.	Bagaimanakah idola Puan tersebut mendorong/memberi inspirasi pada Puan dalam bidang nyanyian?
Bagaimanakah Puan mendefinisikan diri Puan?	
Lagu Pertama	
1.	Boleh Puan Ramlah kongsi apakah tajuk pertama lagu yang telah Puan nyanyikan?
2.	Apakah pula lagu tersebut menceritakan?
3.	Siapakah komposer dan penulis lirik yang terlibat untuk lagu tersebut?
4.	Dimanakah lokasi penggambaran untuk menghasilkan video klip lagu tersebut?
5.	Bagaimana pula dengan penerimaan masyarakat pada masa itu?
6.	Boleh kami tahu, apakah pengalaman sewaktu penghasilan lagu tersebut?
7.	Boleh Puan Ramlah kongsi, berapakah bayaran yang diterima ketika itu?
Seterusnya, boleh kami tahu, berapa pula lagu yang telah Puan Ramlah nyanyikan?	
1.	Selama Puan Ramlah berada di dalam industri, siapa penyanyi lain yang Puan Ramlah rapat sehingga kini?
2.	Antara semua lagu Puan Ramlah, lagu yang manakah yang memberi kesan kepada Puan Ramlah?

	Boleh kami tahu, pernahkah Puan teribat dalam apa- apa teater?
1.	Berapakah teater yang pernah Puan terlibat?
2.	Teater tersebut mengisahkan tentang apa?
3.	Pada tahun bilakah teater tersebut dihasilkan?
4.	Dimanakah teater tersebut dihasilkan?
5.	Siapakah barisan pelakon pada masa itu?
6.	Siapakah pengarah yang mengarah pada waktu itu?
	Seterusnya, pernahkah Puan teribat juga dalam apa-apa filem?
1.	Berapakah filem yang pernah Puan terlibat?
2.	Filem tersebut mengisahkan tentang apa?
3.	Pada tahun bilakah filem tersebut dihasilkan?
4.	Dimanakah filem tersebut dihasilkan?
5.	Siapakah barisan pelakon pada masa itu?
6.	Siapakah pengarah yang mengarah filem tersebut?
	Apakah syarikat rakaman pertama yang mengambil Puan sebagai salah seorang penyanyi di bawah syarikat rakaman tersebut?
1.	Apakah nama syarikat rakaman tersebut?
2.	Siapakah yang menguruskan syarikat rakaman tersebut?
3.	Bagaimanakah Puan memutuskan untuk menyertai syarikat rakaman tersebut?
	Bagaimana pula dengan pengalaman yang diperolehi sepanjang menjadi seorang penyanyi? (pengalaman selepas)
1.	Apakah pengalaman sewaktu menyanyi Bersama orang-orang terhebat?
2.	Siapakah individu yang banyak membantu puan dalam penghasilan lagu pertama Puan?
3.	Berapa banyak lagu yang terdapat dalam satu album?
4.	Berapa lamakah album tersebut dihasilkan?
	Boleh Puan ceritakan sedikit mengenai album pertama Puan?
1.	Berapa banyak lagu yang terdapat dalam satu album?
2.	Pada tahun bilakah album tersebut dihasilkan?
3.	Berapa banyakkah kos yang dikeluarkan untuk penghasilan album tersebut?

4.	Apakah lagu yang paling Puan gemari?
	Jika tidak keberatan boleh Puan Ramlah ceritakan sedikit liku-liku kehidupan yang Puan alami yang tidak mudah dilupakan sehingga kini?
1.	Apakah pula pengalaman yang paling pahit yang pernah berlaku didalam kehidupan Puan yang masih segar dalam ingatan?
2.	Kemudian, bagaimana pula pengalaman yang tidak dapat dilupakan sepanjang menjadi seorang penyanyi?
3.	Apakah kenangan pahit yang pernah dialami bersama penyanyi-penyanyi yang pernah Puan Ramlah bekerjasama?
4.	Bagaimana pula, kenangan pahit Bersama krew-krew atau komposer yang pernah Puan bekerjasama?
	Boleh puan kongsi kenangan manis yang masih segar didalam ingatan puan sehingga sekarang?
1.	Bagaimana pula, kenangan manis Bersama penyanyi-penyanyi yang pernah bekerjasama?
2.	Seterusnya, kenangan manis Bersama krew-krew atau composer yang pernah Puan Ramlah bekerjasama?
	Boleh kami tahu, bagaimana perkembangan puan sekarang?
1.	Boleh Puan Ramlah kongsi, adakah Puan Ramlah terlibat dalam karya seni lain selain daripada menyanyi dan berlakon?
2.	Boleh kami tahu, apakah kesan pandemic terhadap kerjaya Puan sekarang?
	Selain daripada menyanyi, apakah punca rezeki Puan Ramlah yang bukan melibatkan dunia seni? (Business jika ada)
1.	Bagaimana pula boleh tercetusnya idea tersebut?
	Apakah anugerah yang pernah Puan Ramlah perolehi sepanjang menceburi bidang nyanyian?
1.	Antara anugerah-anugerah tersebut, yang manakah anugerah yang memberi impak/kesan dalam diri Puan sehingga kini?
2.	Menjadi juara Bintang RTM adalah anugerah terbesar yang pernah Puan dapat, boleh Puan Ramlah kongsi apakah anugerah terbesar selain itu?

	Jika tidak keberatan, apakah sumbangan yang boleh Puan kongsiikan sepanjang berada dalam industri seni?
1.	Selain itu, bagaimana pula sumbangan puan pada masyarakat?
	Boleh Puan Ramlah kongsiikan bersama kami, genre muzik apakah yang puan impikan tetapi masih belum tercapai sehingga kini?
1.	Apakah menjadi harapan puan dalam industry muzik pada hari ini?
2.	Bagaimana pula dengan perancangan Puan untuk masa depan dalam bidang nyanyian?
3.	Boleh kami tahu, apakah perkataan atau ayat yang menjadi pegangan Puan Ramlah dari dulu sampai sekarang?
4.	Apakah pesanan yang ingin Puan sampaikan kepada penyanyi pada masa kini?

11.4 DIARI PENYELIDIKAN

TARIKH	MASA/LOKASI	TINDAKAN
10 Oktober 2021	2:15 - 2:30 petang Platform Google Meet	• Madam Siti Noorsiah telah memberikan penerangan mengenai tugas yang perlu kami buat secara berpasangan. • Madam telah mengarahkan kami semua untuk mencari artis veteran pilihan kami dan meminta kami untuk menyenaraikan nama artis tersebut didalam Group Telegram IMR604 OCT 21 - FEB 22.
13 Oktober 2021	8:00 - 10:00 pagi Kelas DK 2	• Madam Siti Noorsiah telah memberikan penjelasan mengenai garis panduan untuk kami memulakan dan menyiapkan soalan-soalan untuk ditemu ramah.
27 Oktober 2021	8:00 - 10:00 pagi Platform Google Meet	• Madam Siti Noorsiah telah membuat kelas secara ODL untuk

	2:45 petang Group Telegram 2:47 petang Group Telegram	menerangkan lebih lanjut mengenai script pembukaan dan penutup sewaktu sesi temu ramah di jalankan. • Madam juga telah memberikan contoh kepada kami script pembuka dan penutup di platform Telegram. • Madam telah memberikan dan menghantar surat perjanjian berbentuk PDF mengenai sejarah lisan yang akan ditanda tangani oleh setiap artis veteran pilihan pelajar.
	31 Oktober 2021 11:59 pagi Group Telegram 2:17 petang	• Madam Siti Noorsiah menunjukkan kami video klip untuk dijadikan contoh bagi panduan pelajar. Video klip tersebut mengenai kenangan-kenangan dan rujukan untuk generasi pada masa akan datang. • Madam telah

	Group Telegram	memberikan link google meet untuk memberi peluang kepada pelajar untuk mendapatkan nasihat dan persetujuan mengenai tugas masing-masing.
6 November 2021	7:00 - 9:00 pagi Hotel Icon, Segamat 9:30 - 11:30 malam Google Meet	• Kami iaitu Anissa & Zetty, mula bersiap-siap untuk membuat persediaan awal sebelum sesi temu ramah bersama Puan Ramlah Ram yang akan dimulakan pada jam 9:30 malam. • Sesi temu ramah bersama Puan Ramlah Ram telah dimulakan selama 2 jam.
10 November 2021	8:00 - 10:00 pagi Google Meet 8:27 pagi Group Telegram	• Madam Siti Noorsiah telah memberikan penerangan lanjut mengenai cara membuat transkrip dokumentasi. • Anissa (pelajar) telah mengongsikan transkrip dokumentasi berbentuk PDF untuk

		dijadikan panduan dan rujukan pelajar yang lain.
14 November 2021	1:00 - 5:00 petang 2:00 - 3:00 petang Kelas BK 2	• Pelajar diarahkan untuk menghantar proposal yang dilakukan kedalam platform U-Future. • Madam juga telah mengadakan kelas secara fizikal untuk pelajar membuat dan mendapatkan nasihat mengenai tugas masing-masing
17 November 2021		• Madam telah mengingatkan pelajar untuk menghantar soalan-soalan temubual ke dalam platform U-Future pada 18 November 2021.
18 November 2021	1:00 - 5:00 petang	• Pelajar perlu menghantar soalan-soalan temubual yang diarahkan di U-Future sebelum pukul 5 petang.
24 November 2021	9:19 - 10:10 pagi	• Madam telah

	Group Telegram	menyertakan sample proposal pelajar yang telah di semak untuk dijadikan contoh pada pelajar yang lain bagi pembetulan sebarang masalah.
--	----------------	---

11.5 Gambar, sijil - sijil dan bahan lain yang berkaitan

Gambar 1: Filem dan Teater yang pernah Ramlah Ram terlibat.

Gambar 2: Anugerah Platinum (Duri Dalam Cerita)

Gambar 3: Sijil Anugerah Bang Chung Nhan

Gambar 4: Piala & Anugerah yang dimenangi

Gambar 7: Cenderamata (Cintaku Hanyut di Lautan Api)

Gambar 8: Koleksi Anugerah Ramlah Ram (Kau Kunci Cintaku di Dalam Hatimu)

Gambar 9: Album Kau Kunci Cintaku Dalam Hatimu (PMC Production)

Gambar 10: Anugerah Platinum (Kau Penawar Segala Duka)

Gambar 11: Anugerah Platinum (Di Ambang Pintu Kasih)

Gambar 12: Anugerah Emas (Di Ambang Pintu Kasih)

Gambar 13:

Gambar 14: Anugerah Platinum

Gambar 15: Anugerah Platinum (Duri Dalam Cinta)

Gambar 16: Anugerah Pelakon Popular

Gambar 17: Anugerah Pelakon Penyanyi Popular (Anjuran Berita Harian dan RTM. Tajaan SALEM)

Gambar 18: Piala Persembahan (Ramlah Ram)